Записки-статті

часть II. 4)

Липня 1933 року.

армага
ління
г
ек
в
ьь д
чтар
т
о
г
м

Похорон Цісаря Фр. Йосифа

Фр. Йосиф (цісар) помер 21. падолиста 1916. року. Часописи писали тоді, що цісар до самої смерти тримав ся добре, що лиш яких 3 дні перед смертию почув ся ослаблений а завів як диспозицію повідчо свойо дз... да... а дзвонили: „Jabopa було як звичайно о ½ ... Говорено знова у Відни що цісар вже від довш... років здитинів зовсім, що підчас війни був ... лиш манекін і так дальше. Коли москалі здоб... Перемишль і донесли це цісареви в словах: „Przemyśl ist gefallen" – то цісар мав відповісти „O der arme Kerl" – думаючи що то кажесь з визначних старшин згинув на війні. Скільки в цім правди – ні правдо, я не повідаю ні це що писали часописи тоді межи словами. Коли поважно ся іздріх уно ... (а може був є) то на високім зе одно що передти дуже загадково. Сам похорон тіла цісаря везли на Немчавит як це заморалі для лобзорка – тому зе вже такого „раз" як не писали часописи

а уж при перевозі домовини з Шенбруну до Бургу і також
також рано властиво похорону. Домовину в Шенбруні
зложили на віз льокаї, а домовину віз караван і не
після може зрозуміти похорону. Краще що ли як
домовину зложили [illegible], а караван, що застрява
армата пішо (як не ховали принагідні братуського потрава
звича) — може принц двірський заказував так
як не відомо — хто знає. В кожнім разі похорон
не дало [illegible] як не [illegible].
Цісар помер в Шенбруні 21. XI. 1916 р. По смерти його
тіло лікарі забальзамували — небіжчика ~~[illegible]~~ в галловий
одяг австрійського фельдмаршала і мертвого домовину
[illegible] за тілом двірська служба і з публики нікого
не допущено. 27. XI. 1916. перевезено небіжчика до
Hofburg. Ранній поїзд мав [illegible] дуже
багато, бо людей не зібралось против, як тільки, що
не було [illegible]. Тіло остаточно перевезено до Hofburg-
pfarrkirche в Бургу, де виставлено тіло цісаря для
публики звідки зрана відбув ся властивий похорон
до Kapuzinerkirche.

Перевіз домовини з Шенбруну до Бургу відбув ся мети-
дом слідуючим: 27. XI. о год. 10 вечером дворські
священики відправили молебень над небіжчиком а опісля
(Hofsaalkammerdiener і Leiblakaien) зняли
домовину і вложили на караван запряжений
в шістку вороних коней. Підчас виношування домо-
вини гвардія зробила шпалір і віддала своєму
володареви послідне поздоровлення. Навіть тепер
публика мала бачити заледви похід (бо як
відїхали до Шенбруну публики не впущено).
Побіч домовини ішло 8 Edelknaben з горючими
свічками і 6-ти–8 гвардистів з кождого роду гвардії
австрійської і угорської з обох. На чолі походу їхали
два Hofreitknechte з ліхтарнями, одна ескадрона
драгонів (убрана в звичайний сірий воєнний однострій)
повіз з камердинерами, Hoffkomisär на коні, повіз
(запряжений в 3 пари коні) з flügeladjutantами цісаря, два Hofreitknechte
з ліхтарнями, повіз (3 пари коні) з генерал. адют. цісаря,
два Hofreitknechte з ліхтарнями, повіз (3 пари коні)

з Oberhofmeister-ом, два Hofreitknechte з лехтарями,
опісля домовина на каравані а побіч неї [illegible] від
загаль гвардії, а за кіньми знова ескадрона кавалерії.
По обох боках походу військо (піхота) тримала
[illegible] шпалір. Похід ішов через Maria-
hilferstrasse - Babenbergerstr. до Hofburg.
28. XI. Виставлено тіло небіжчика для публики. Часописи
донесли зразу, що публика буде могла побачити цісаря
в отвертій домовині, але опісля довідали ся ми, що
з якихсь там зглядів домовина буде замкнена.
На ту тему почали люди знова шемрати ріжні
речі - пригадуючи, що як помер кронпринц Рудольф
(його замордували) то [illegible] так військо
уставлено, що не можна було на тіло рівно побачити-
[illegible] ідуть закрито тепер і так просте.
Памятаю, що до послідних відвідин цісаря зібралося
дуже богато народу. Публику уставлено „в хвості“
чвірками, а я протиснувши о год. 9 вечером поперед
два стояв до год. 10. рано на другий день щоби
дістатись врешті до Hofburgpfarrkirche.

Кінець хвоста коли я прийшов був на Ring-
кою Babenbergerstrasse і пізнавав ся дуже повно
але однородно, так що прийшовши до Hofburgstrasse
„хвіст" не задержував ся взагалі лиш повно обходив
довкола домовини і виходив сейчас за двір.
Коли „хвоста" на улиці вирвало порядок військо
з крісами. В середині Hofburgkirche не було багато
чого дивитись ~~[illegible]~~ — замкнена домовина
закрита свічками і як довкола маршові уставлена
гвардія — осібна саля з віжками і велика сила
світла, так що вам що скажи тільки від за церк
в церкві мало не закрутилось в голові. Як вже згадав
того що люди хотіли побачити не побачили [самого цісаря]
так що всі звертали увагу лиш на строї роскішні
гвардистів котрі діяли вишкадами в стації.
На дворі цісарськім була гвардия австрійська і угорська.
Однострій гвардії був менш більш такий: Leibgarde: (чко-
та) білесенькі пікельгавби вкриті гострими блищиками,
всі гвардисти були в ранзі Feldwebel, горішний однострій
(довгі горішні штани) малюне і [illegible] ^маючи блиски^ Trabantenleibgarde:

пікельгавби, шапки білі металеві, натомість з китиці
блуза власне біла, білі штани, лакеровані високі чоботи
шабля і замість кріса галабарда, Leibgarde Reitende Eska-
dron: пікельгавба вирізна золотом металева,
блуза як у Leibgarde (піхота) білі штани, білі високі
чоботи, підігнані. Дерзка чорна мережа з австр.
орлом, білі довгі рукавиці аж за лікті козах.
через плечі срібна, тупима теж лежить біла перетяжа з чорн. черв.
(дубравна). √ Burggendarm: однострій як у Leibgarde
(піхота) лише що пікельгавба без металевого. Крім
того була ще угорська сторожа (також 4. роди)
в угорських старих строях. Всі сторожі не
мусять дістати гарні (з між також) високі ростом
(до приписаної вище міри). Коли такий сторожний
став черговим на позір — то це диво що би всіх
звертались на них. Коло катафальку лежали перед
домовиною австрійська і угорська корона, капелюх
архікнязівський, різні медалі, шабля, рукавиці тощо.
28. XI. приїхав до Відня цісар Вільгельм зложив вінець
зад домовиною в Hofburgkirche і того самого дня
відїхав до головної кватири (за самим поїздом везь).

асистував цісар. [illegible] весь час вод-новий цісар Карло.

Властивий похорон цісаря Фр. Йосифа відбув се аж 30. листопада 1916. На похороні, як писали часописи, брали участь король Людвіг III. (баварський), король Фердинанд болгарський з наслідником престола Борисом, представники Туреччини і богато князів німецьких. На похорон з'їхала се вся маґнатерія угорська і урядники вище мабуть з цілої Австрії і Угор. Властителі помешкань при улицях, котрими ішов похорон, відступали за дуже високою оплатою свої вікна для різних маґнатів, що хотіли побачити цілий похорон. похід (поодинока вікна коштувала великі суми). З Hofburg-Franzkirche до Kapuzinerkirche дуже близько, але похор. похід ішов через Ring до каналу Дунаю, і звідсь через Rotenthurmstrasse до Kapuzinerkirche, бо інакше не було би місця сам похід уставити (розвинути). Властивий похорон бачив я коло міністерства війни (на Stubenring), де можна було ще сяк так перепхатись. Перед мініст. війни зібралась вся генеральність віденська в парадних одностроях і віддала

халохуни своєму монархові „die letzte Ehrenbezeigung"
Довжелезний віз караван (як передише), дуже тяжко який
карали різними бурками – багато достойників – військо
і велика маса народу так що власне похід не мав кінця
бо і не міг розвинутись як слід. В часі похорону дзвонили
всі дзвони по всіх церквах, а все місто було прибране
з жалібні чорні хоругви.
Сам похорон після меси був дуже мало величавий. Що
характеристичне то присутна і демократичність міста
Відня (дарма що тут ще цісарсько). І багато через члени
цісарської родини і всі вони були дуже скромно
зібрані, а місто репрезентувались міщани дуже
ілюзатно (тільки жарт що „паризькі діти"). Взагалі
горожани з провінції приїхали до Відня за сюрпризом параду
не побачили те що думав побачити і так наїхались і т. д.
що за ... цісаря ... не ... за окрузі
Favoriten ... ... у ... –
а що тут робилось у нас в галицькій хаосі в такій
Області (що за ...) – аж і по селах. П.

зразу мешкав я на Goldschlagstrasse аж до березня, а
в V. класі мешкав вже в X. окр. на Klausenburgerstrasse
№ 24. III. Stock Tür 31. Знаючи вже, як було згадано, були
у Відні добре. А крім підмоги діставав дещо гроша
з дому і кілька разів від брата Стаха, який що мав
доходу більше як обоє н. четверо разом. Помагав мені
тоді багато мій тодішній брат Кузнівський Лев (Lovcko)
і враджував (кібоць) багато мій тодішній товар. з коломийської
гімназії Стефан Головацький.
Межи 25/XII. 1915 а 5. I. 1916. був Стах у мене у Відні
на урльопі. Власне весь урльоп пробув він у своїй
запасовій в Кочнейбург в. Wien. З запасового відправся
здаєсь за посередництвом свого безпосереднього шефа
Leutnanta von Koczda, котрого з віка батько був знатним
„Kreisapotheker" в Пражабургу. Потім до дому заїхав Стах
тоді за днів коротко телеграмою з урльопу на російський
фронт. З часом у Відні запровадили місто почало
чимраз то гірше. Заведено картки на хліб, також на
кожду особу припадало четвертка одного кільового хліба.
Робочі діставали тоді пів хліба.

важити ще грам [illegible] ті так кожі мало правдиві
муки, а більшу кількість муки з каштанів мука від [illegible]
[illegible] і інших праці дерев [illegible] писали нам
листами [illegible] причини, що при перетерт [illegible] (забо[illegible]
[illegible] згадати [illegible] мука [illegible]), а [illegible]
видатно [illegible] (і не [illegible]) кількість, а
без [illegible] [illegible] прі'змену. Потім завезено карточки
за муку, муку з іншим, коли ми побрали
більше днів з одну мерки муки. Але і то з часом
бракло і тоді давали нам 1 кг муки [illegible]
виконувати під окупацією [illegible] німц. же вис-
ловлюємо „anstellen" в якім характеризувало [illegible]
раси. В тім часі є з [illegible] [illegible]
за двері [illegible] під [illegible] муки [illegible]
Kunstbrot, або Ankerbrot [illegible], [illegible]
раз приносили дорогу по 1 кг муки. У нас
[illegible] під окупацією [illegible] за [illegible]
[illegible] а [illegible] раз і [illegible]
без [illegible] до [illegible] [illegible] з [illegible] під
[illegible] з [illegible], а [illegible] при не без

старші діжка (молоді діжки були по ізбах при гралівах etc – а пустили на обрості). Отак [illegible] про [illegible] під склепами в хащу осінь і в зимі доволі тихо, бо мої [illegible] [illegible]. З того austellen, а мав їх корисно, що нера такими [illegible] під склепами взулися [illegible] [illegible] відповідним діленням. Поперше як розвиток вільної [зміни рекіх] думи спору присвоїла мені ділення, а пізніше такої ж я [illegible] [illegible] [illegible] такою [illegible] вуз за розвиток вільне і [illegible] [illegible] [illegible] вуз [illegible], за [illegible] тут під склепами [illegible] ще більше виразів. [illegible] [illegible] такі [illegible] що [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] не [illegible], такою [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до [illegible] з [illegible] [illegible].
Тоді вуз згадав про віденські діалекти то зведу декілька виразів, які ще запам'ятав. Отак віденці замість ja кажуть jo – замість dort [illegible]

Gasse – Gosse — Strasse – Strosse

в і віденцях – ich bi a Wianer або Weaner.

Ich habe das nicht gesehen. I hab dys net gsehen.

Hausmeister – Hamaster (сторож камениці).

Backpulver (nopomin po nemško) = Pokpulver

er wird kommen = er werd kuma

geh nach Hause (ogr. pojem) = geh ham

zergó = igo sem (v jou nášu)

zu Hause daheim = dahaim

es ist kalt = es is kolt

Leut kfrenc (dig frieren) = ljudi [illegible]

ausa, dransa = za gkopi

ich bi kerfrert (erfriert) = k gnezy

hast es umn kwigen = ni [illegible]

ich bi gonga = k [illegible]

die Bahn = die Bahn

aufgraumen (aufräumen) = nphram

gemma ga Packel Tabak = geben Sie mir ein Packel Tabak

ich was net } ich weiß nicht
ich was jo net }

was was i = [illegible]?

нам тепер знайому, як годиться, „sich anstellen" але потім
мусів я ходити, а то головно за тютюном мож
дістати 4-5 цигарок – або пачку тютюну (ще буде Оре-
Менька благодар). В тій кам'яниці де ми мешкали
(на Hanserburgerstrasse) на 3 ім поверсі ліворуч мешкала
вдова п. Fischer з своїми доньками Anna, Berta, Rosa
і Nelli, а дальше в сусідніх дверях пані Thome
Jeklin молода жінка з 2 дітьми, кожні голубки дув на образі
Від її шваґра (вахмана) дістав я пайцеботні календар
що справжньо пам'ятаю мої німецькі рядки, то в календарі
мав я ще всі ціни – пачка тощо.
Чим дальше лежить війна, тим більша нужда загалом
заглядати до кухні. Коли заведено картки на хліб, то
вже тоді зачався голод не добрий. В ресторанах зразу можна
ще було все дістати крім хліба, а потім не було вже
і картопель. Ресторант подавав тільки мало і хліб
треба було собі приносити домашній з дому. Мені з обра-
бою з тими вже нічого не мав бачити і всьо вже
в ресторанах. Прекрасні віденські кавярні
продавали каву без хліба, тістечок тощо – потім і
без цукру (коли заведено картки на цукор, то було треба
його приносити з дому).

Потім дійшли до того що не було вже масла і
[illegible] [illegible] [illegible] масла з Reza (тільки [illegible]
того тут з корвети") і масою морських риб. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] думати що варити на
обід – то відтепер [illegible] що кожен [illegible] [illegible]
з голосом [illegible] у [illegible] і [illegible]. [illegible] [illegible]
одного разу [illegible] з [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] за [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] за [illegible] на Meidlinger
Bahnhofі і що [illegible] [illegible] [illegible] тоді до [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – то ж [illegible] розг[illegible]
[illegible] що є [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
з того пекла. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до [illegible]
і [illegible] [illegible] що [illegible] – а [illegible] не [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] голодному [illegible] з [illegible] що
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], бо [illegible] не
більше [illegible] – [illegible] [illegible] за [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ([illegible] [illegible]) не [illegible] там [illegible]
Meidlinger Bahnhof.

До війська прийняли знов москалі і я стратив лучбу з домом — брат Стах пересилав також писати і як є мама довідавсе, писав [illegible] під згорован — або Ко[illegible] (з часу 26.VII.1916) в якім дістав [illegible] відповідь аж з дому від брата. В таких обставинах як згадав, як мама [illegible] [illegible] на [illegible]. До то всіх моїх товаришів забрали до війська — а рік відома що коли зле [illegible] матері зійдусе з моїми товаришами щодні [illegible] [illegible] мене біду вперед — а ту з часом втратив я і своїх товаришів. Насамперед позбувся я товариша [illegible] (кузина), а коли [illegible] рік 1899 до асентерунку [illegible] [illegible] Голованкою, Тодя Бараза, Смерзна Василь [illegible] ІІ. класа мое [illegible] [illegible] як [illegible] і інші [illegible] яких [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дівчат які ходили разом з нами. У так коли асентеровано річник 1898 відпало з тих [illegible] товаришів [illegible] коли прийшов річник 1899 на черзі [illegible] мене більше з малило, а коли пізніше і я пішов до війська (1920 р.) то залишив ся мені в [illegible] річник 1901 [illegible] котрих було мало і дівчата.

Зараз по асистерському працюванні ми тільки
своїх товаришів в далекому городі за кордоном ми вже не
„дім“ — до того зрання прийшли на вокзал з товаришів
приїздили нові з дому до Бельгії з фронту щоб
знов своїх судів (не у нас) і за того закордон-
ним від товаришів (укр. вказаних). Як вже згадав я
рішив вирвати з того голодного місця відки англійську
бо годі вже було видержати далі. Там танцю-
вали там ми знали. Зараз шукати собі
праці десь у фабриці, щоби як робітник дістати
більше паливо, тайну хліба (1/2 kg), але з того нічого
не вийшло бо праці тяжко було знайти. Вобрав, що
раніше вертіти Валенко казали не хотів приймати
до праці, бо знав що він не буде ми працювати
вже казали що я не замолодий фабрика, когда
було будто о робітника хотів дійсного робітника
а чайних ми сів не виглядали і тому нас не прийняли.
Вперше нам обіцяно працю у пільській фабриці
під [illegible], [illegible] на вулиці 12, але
з того також нічого не вийшло. Я хотів вернути скоріше
до Усе., щоб навчитися як так рано дорі.

18 вересня 1916 [illegible] в [illegible] на
[illegible], але [illegible]
до війська без [illegible] (п. [illegible] за-
[illegible] мені не [illegible] на [illegible]). [illegible]
не [illegible] з [illegible] у [illegible].
А [illegible] не [illegible] — [illegible] не [illegible]
[illegible], а [illegible]
[illegible] „[illegible]". [illegible] — [illegible]
[illegible] не [illegible]. [illegible]
[illegible] і виїхав до Wöllersdorf, [illegible]
[illegible] в [illegible] і [illegible]
[illegible]. П. [illegible],
[illegible]
[illegible] для мене [illegible]
[illegible]
[illegible] ([illegible] не [illegible]) але [illegible] в [illegible]
[illegible] Мінка. [illegible]
[illegible] з [illegible]
[illegible]
[illegible]

німецькі часописи пишуть: 15.III.1916. Bei Delatyn
erhöhte Gefechtstätigkeit. Feindliche Truppen die in
die Stadt eingedrungen waren, wurden an den Südrand
zurückgeworfen (згадується арм. гр. von Kövess). Та
сама часопись подає інший звіт головного австр. штабу
такий: Unsere Truppen des Gener. Leschitzky
besetzten 8.VII.1916 in Südgalizien den wichtigen
Eisenbahnknotenpunkt Delatyn. „Укр. Слово", число
з 26. липня 1917 пише: Відомлення з головної
квартири з 25.VII.1917. На східнім фронті:
Армія генер. Ботмер — Група Кірхбах ... генер.
Бем Ермолі (австр.) здобула Станиславів і Надвірну.
Діло з 27 VII 1917: Галич, Товмач і Делятин забрали
групи генер. Бем Ермолі (а з тої знов відділи
Делятин).
Діло з 24.IV.1915. подає: Спільну могилу похоронено
Т. Кукол ... поручник Роман Камінський,
четар ... Станислав Мартинович і Петро
... Коваль. Всі три ... за ... ...

Знова „Діло" з 31. VII. 1915. подає:

Відзначено за хоробрість супроти воро-[illegible] офіцерськими австрійськими медаль I. кл.

Бронзову медаль хоробрости одер-жав Станіслав Марковський командант роти про-[illegible]

Wiener-Neustadt

У Відні тоді було все дуже [illegible]. За картками (черга) і даром) треба було виставати під склепами від вечора — через ніч аж до рана. З часом у Відні не можна було дістати за раз ніц, масла (видавали лише рідко і тільки за картками), бараболі (ресторани продавали ще зупи масла з кропом, але без бараболі і без хліба) — а з часом не стало також мяса і вугля. Хліб видавали за картками по 1/4 кг на особу. Людина ходила все голодна і мріяла о куску хліба, або о печеній бараболі. Коли прийшла зима в 1917 і не стало також угля — людей брала вже розпука. Ці два жахливі голод і холод [illegible] [illegible] здорового чоловіка. А тоді ще рід розвивався і хотілось їсти і їсти. Не було також [illegible] ні [illegible] — [illegible] треба було ходити до [illegible] [illegible], а все [illegible] [illegible].
До Дельманна прийшли знов [illegible] і зараз [illegible] а дівчат [illegible] [illegible]. Брат мій Остап [illegible]

в [illegible] часи і вікну були мої [illegible]
Так тепер, коли [illegible] переносив [illegible] [illegible]
як ми, а 16-літні ці хлопчики подадуть собі у Німе-
ччину місце. Правда вікна не раз [illegible] тоді [illegible]
але все таки хто був при родинах мав бодай якусь
опіку - вказівки і [illegible] як [illegible] під [illegible].
Щоби бодай трохи поліпшити своє харчування
тільки ми дістали [illegible] на працю, [illegible] в [illegible] [illegible]
дістати збільшену пайку хліба і муки. Робітники,
що працювали тяжко (Schwerarbeiter) діставали по
пів кг хліба (лише 1/4 кг) і трохи білої муки. Так
тоді мрією була [illegible] хліба. Голод - великий пан
хто не зазнав голоду не зрозуміє цього. В [illegible] [illegible]
товариша Ярослава Пабана (з [illegible]), що мав ті ж
самі думки що, я і ми спільно постановили виїхати
з фабрики шукати до [illegible]. Пабан був
мого шкільного товариша і ми разом ходили у Бу-
чачі до VI-ої класи. Ми рішили [illegible] [illegible] —
[illegible] не прямо, а при [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

і здати іспит до класи VII-ої. Професори наші Німці мало
вільно хотіли навчити мови їхньої, але без радости
заохочення. В цей спосіб перервали ми свою науку
в гімназії Львові і виїхали 10. V. 1917 року до Візер-
вайтштадт. Приїхали ми туди під вечер і коли прибли-
зились було подумати про нічліг, ночувати під голим
небом було годі – бо була дуже зима, а приїхали
ми розуміється без радости рідей моїх подушок (отже
ми забули ремани). Товариш Габан краще визна-
вався, що робити в такім случаю – пішов прямо
до майора – сказав що ми приїхали на службу
а що прийдуть нас доперва завтра, а ми не маємо
де ночувати – просив щоб майор позволив нам
переспати в місцевій армії. Як пізніше я до-
відався так перед ночували – так як ми у арештах
у Візервайтштадт. Габан знав про це все перед приїз-
дом до Візервайтштадт. І справді був не гірший
морливий тамі для те, що немало хвиль на тон-
ках Візервайтштадт і Бемерсдорфі була фабрика

межами, до котрої не приїжджали свої заробітчани на-
границю. В самій Чехословаччині від роботи від родини
робітників і був не для наших від знати, що
— такі рідні в архівах. Приїжджали коли нав
„приїзних" і виїздів, за порядно ланвіка" все гаразд,
що досить приїхав за границю (знати за ради одні
інтерес заробити — або може з ним) діставав назнач
безплатні місця. Розуміється що діялось не так, тому
в тій державі влада (польська панівна тоді) —
а він добре розказував дивовижні новини, що
вимагав він за такою „гостю" залишитися назавжди
під владою в Америці і поставив країні і право
обставини дотримати небо на рідних людей
якось віддав і про шляхи (в темних горах) не
дуже мові — для влади. Він не був такий, що було
людей до переселення з рідних земель. Тоді то були
часи — знайшлась війна. Отак тоді ...ли собі,
як ваш там хазяїн, бо мої рідні згадали,
що вдалися мої рідні знайомі від 11 пам

раз заплатили гроші за навчання. Коли вони
відзначили в ті часи, то виходить так, що половину
першого навчання була вільна для тих, особливо
українського походження, до якого досвід тоже
зайде ні прийшов в 1936 році. Зустрілися не
мужики, але без грошей - знаємо - от діло!
Та ще треба вміти памятати. Переночувавши
так, „здоровенькі" „вчорашні" хотіли знайти
ми на другий день до п. Бойчука (українця
родом з переселення, відомий інженер, масовий
в краї), котрий працював тоді у стройній конторі
(в канцелярії) і питав нашим людям дістати
на працю. Дістали вказівку від Бойчука
пішли ми до одного пекарника, а потім
зустрілись з робітн. до праці. Він тоді пробував
мені дістати до праці, але все таки нас можна
зворушити - раз що ми були рідні людьми,
а друге (що важніше) що були ми українськими
гімназистами - вийшли зі школи - а таких

полонених - робітників не радо приймали. Не радо
[illegible] такі люди - що [illegible] двох без заміни.
Але не такі що доперва [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ми раді, що нас прийняли.
Працювали ми у K. u. K. Munitionsfabrik
Erzeugungsabteilung VIII./a
Wöllersdorf bei Wiener-Neustadt.
Така була назва тої знаменитої австрійської
фабрики муніції (гранати) що [illegible] де нас [illegible]
Мешкати випало ми обі у [illegible]
при Heidgasse № 23. Могли були мешкати
також у самім Веллерсдорфі у бараках і там також
харчуватися - одначе там виглядало вже [illegible] на правдиві
Казарми - не хочемо. Ми хотіли бути більше свобідні
тому мешкали у тім [illegible]. Там де ми
мешкали був ——— дім [illegible] (дерев-
яний), а над ним дахом звичайний стрих
без дверей вікон і там на землі на соломі було
наше ложе. На одному з них нас 11-ох також

мешканців робітничої фабрички - ми два
"у Країні" були ще і з нею. Не було вигоди
помешкання" з вікна вікном виходи - от
звичайне російське мужицтво. Ми заробляли
30-35 карбованців і не стало було нас ще
лінією. Праця у фабриці починалася рано 6. год.
і тра було вставати рано дуже вдосвіта, бо до праці
був гарний кусок дороги. Мері Вігерманнер
а Вінгерфорфран був т. зв. Flugfeld - що є
летовище для літаків воєнних, котрі все кружляли
- випробовували нам над головами коли ми йшли
до праці. Цілий отой Flugfeld тра було що дня
две рази перейти - а було ще гарних пару кілометрів [то]
(от нас з Вінгера (Горішня) до Дніпрова). Сама
фабрика мунітії не виглядала мов огороджене
місто з залізними плотами, обкладеними [мурованими будинками] бараками
і власною залізницею. Не диво, бо була не звичайна
фабрика мунітії в цілій Австро-Угорщині —
і праця йшла без перерви день і ніч - бо велика війна

Нам VIII/а відділ не годиться перед морзів так,
де щось нове робе враження сторожі від
музики одне не друге величини меланх і бісан-
хат. Вилазивши тут з початку порожні сторожі т.зв.
Verschlag-і" – тоді розумівши відсистематично до
"кератв до сторожі; або відпрасовував їх до
інших відділів де найвищі вже сліду музики.
Сторожі дуже добре розуміють і дуже уподобали
коробки від пікників при дівочій забаві) в малі
і бісані хат, що на тім ділі музичні
тілом робило досить гарне враження. Одначе прагне
так ве Ліка [illegible]. Ве Ліка так гарна
як природа бо вузлі на високім воздусі у великій
веселощі — і недбалості, бо у свобідній музиці.
Справді на цьому відділі було безпечніше як на
відділі де повно музики, де робітник вже мав в руках
[illegible] предмет [illegible] смерть.
Одначе у нас аж робота від різних смертельного
матеріалу. На здоров'я ми мали до діла лише

з порожніми скринками ——, а от назад вагонетка могла бути задана лише через браму ([illegible] [illegible]) [illegible]. Ще [illegible] за самі [illegible] були „постійні" рівномірні рейки з бетонними — порожніми візками тому вагони могла бути не [illegible] разу назустріч, намагалися від [illegible] великі [illegible] [illegible] п'ять [illegible] [illegible]. Потім вона була [illegible], так що є за кілька днів [illegible] зовсім своєї [illegible] на різних бетонах і дротах. Ні виду не було лад [illegible] ([illegible] [illegible]), війна вимагала [illegible] [illegible] людський — не було [illegible] [illegible] всю дорогу, є причина був брак добрих робітників. Там де [illegible] ([illegible]) були кваліфіковані добрі робітники, а то [illegible] [illegible], а так як у нас де було [illegible] [illegible] до тої добрі [illegible] не [illegible] бути. Партія № 46 [illegible] [illegible] мала 10. людей, а її склад був такий:

1. Richard Lang – Partieführer	5. Plodek Josef
2. Opl Adalbert	6. Schiffmann Sigmund
3. [illegible] [illegible]	7. Dvorsky Wenzel
4. Zimmer Josef	8. [illegible] Johann

9. Czaban Jarosław   10. Masłowskyj Roman

Моя гра у нас [illegible] (або [illegible])
а решта [illegible] — [illegible] не [illegible].
Над всіми [illegible] був [illegible] зав[illegible]
-ись в [illegible] [illegible], котрий [illegible]
що все знає, а [illegible] є [illegible]. Не любив
його через те, що [illegible]. Командиром [illegible] цілого
відділу ([illegible] [illegible]) був [illegible]
[illegible] [[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible])].
Гра у нас не все [illegible] [illegible] так [illegible]
[illegible] перед [illegible], що перед [illegible] [illegible] [illegible]-
лись під [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible])
[illegible], або [illegible] [illegible], що [illegible] нас
до [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
що не [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

але, що привикли бо разу не було там де
висунутись і загріти, бо на заміну [illegible] не
було мені. Я утікав з двора в той час, щоб
направити своє [illegible], і [illegible] хто знає чи
не попривів його. В кожному разі я все дальше від-
ходив від [illegible] і дивно мені як я все те видержав
не [illegible] за двоїм з віч. Деякі мої товариші
були три роки — а я був сам між [illegible] людьми
і в двоїм були для мене передвісники [illegible]
[illegible] — а так [illegible] були [illegible] мої не [illegible],
бо я був: мої не хлопці — [illegible]. Ах як [illegible]
[illegible] тоді. Тепер на своїм віці [illegible], що
в [illegible] — так в [illegible] моїх [illegible] [illegible] через
[illegible] і [illegible] — але що й загріває донині [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] від-
ві дуже — з тим [illegible] [illegible] ([illegible]).
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] вороже
до нас. Господар у кожного ми: за сторону [illegible]

мимо того що ми плачемо тепер за це

дивився на нас як звір, ні, [illegible] з бравурні
не було такої лінії. Вимагало так, що кожний з-поміж
не знав на кого — (а то і на себе самого) [illegible] треба не [illegible]
загально тактика — що не має що їсти, що кожний му-
сить бідувати — а тут треба не видко війни.
Бавімо товариші робітники відносились до нас якось
віялово — кожний вояк — [illegible] [illegible]
і жінки [illegible] товариша незнайомі якось то
людськи. Здалося, що між бойові товариші ті справжні
народні війни, котрим всі були прихильними, а прихо-
вали [illegible] [illegible] як машини, або з'ясовували,
що думає [illegible] о їді з тим вертати хліба. Таким
чином не здатні люди були народи. Дали скорі
разу не родина Австрія не розвела біля між нами
якого патріотизму — [illegible] прихильність бути [illegible]
ні і про решті з нею жертви? Що ми в Австрії
власне уже були прудко (замало патріотизму) хоть
від [illegible] не було власне війни з ворогами!" Друге
між нас [illegible] [illegible] що [illegible] [illegible] біля [illegible].

з початку то і з найгіршим не тяжко [illegible]. З початку всім довіряли [illegible] [illegible] з [illegible], а тепер [illegible] лиш крихти. Але коли війна затягнулась на довше, коли війна за фронти обсіла всіх, коли [illegible] (протягав) відразу [illegible] [illegible] харчі і одежу, [illegible] видавалось весело аж [illegible] і був не т. зв. Galgen-humor. Можливо, що і італійці не були так бадьорими в Абісинії - наш бо там війна затягнулась була аж на 3-4 роки. Один був такий [illegible].
Моє щоденне життя у фабриці було мені білим так: Вставати рано, бо було дуже важно, щоб на час (вчасно) прийти до фабрики. Працювалось під [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] від [illegible]. Увечері вертали ми пів хліба, з яким бігли до дому як з найбільшими скарбами, бо це була найбільша "здобич" нашої праці (тижневої - бо це тижнева пайка хліба [illegible] ще [illegible] до [illegible]). Крім хліба діставали ми ще трохи (невистарчаючу кількість) муки і зараз масла.

маєть
Якщо дід вернув собі жінку з Мадді" [illegible] з ча-
[illegible] з [illegible] і її зачаровка [illegible], або [illegible] до
[illegible] де [illegible] було [illegible] [illegible] дві [illegible]
[illegible] або [illegible] [illegible] із [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] з [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ([illegible] було [illegible] [illegible]). [illegible] [illegible]
[illegible] нам рідними [illegible] і його [illegible] [illegible].
Було [illegible] тим справам, корі [illegible] і [illegible]
з [illegible] для було їм до [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], бо [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] до [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible]) і [illegible] [illegible] [illegible]
(Браво!) И [illegible] було [illegible] за чоловіка. Ех коби
[illegible] чоловік мав [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] переносити
за [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] з [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] перед [illegible] [illegible] [illegible] у нас [illegible] [illegible]

Лиші відомі. [illegible] людей [illegible] за
ті гроші, [illegible] переважно. Від [illegible]
однак два було зносити, бо не було виглядів на
покращання. Я знав, що поза ти пекло[illegible] куди
не хотів вертати [illegible]
а то хотяйби з тої причини, що я втік звідтам
[illegible] Я знав, я [illegible]
[illegible] в Гнізді [illegible]
[illegible]
[illegible] з [illegible]
[illegible]
в Гнізді [illegible]. Так добровільно
я дістав ся до того пекла і добровільно почав
працювати у фабриці думаючи що там буде краще
[illegible]. До праці (а [illegible] у фабр. [illegible]) мене
ніхто не змушував, бо я [illegible]
і ходити до школи [illegible] (Hilfs-
arbeiter). Однак [illegible] що праці
[illegible] 1/2 кг [illegible] хліба

дуже [illegible] [illegible]. Так та [illegible] [illegible]. Погода вели-
кий [illegible]. [illegible] (калн) [illegible] [illegible] все дуже [illegible]
про їду про [illegible] з [illegible] о [illegible] [illegible]. Тепер
як Пришко писат все одно і те саме їсти-голод
Але [illegible] [illegible] ласо—зовсім [illegible], [illegible] з
Котрих люди ——— звикли. Коли прийшла весна
стало трохи легше. На двор стало тепліше, ми
мене [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до
[illegible], — і [illegible] [illegible], [illegible] на [illegible].
Час до часу [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible])
з [illegible] [illegible] [illegible]. Були не [illegible]
легка, але [illegible] [illegible] з [illegible] [illegible]
Трохи [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (пізни [illegible])
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
зовсім [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]), а [illegible] [illegible]

молотком ударив о мотиквірт Івана, кажуть!
випрямляли. При камені і каналі 12. квітня
1947. тільки розірвалися і замало двох робітників,
з Китаю, але як тільки, по випадку таких серед
страшних мук. Таких випадків було більше,
але що то було більше і так не дуже і турбувались.
2 і 3-ого мая 1947. відпочивав я при виїзді
канселя з Забайкалля через мої два дні, але
вийшов потім „вчора без вихваху" – мене що
більш мрака удав від тої канцелярії (вибухова
був такий момент, як усі були кроками назад
стрілки але „натрапили рясно") на землю на земл
ранню мрака було знайти старий новий механічний
молоток від мірошника, або скоро мені „біду", що
удареній скомпонувала і згубила. Одного разу
ганяв я був такий молоток, що на мого удару
випадав „гарячий" – тому хотів його забрати, але згадав
побачив це, який старий робітник і заказав
мені рой молоток рештки вижирати, але мене

виконують. Те саме мій батько робив і в другій
[illegible] гетто. Цікаво, що [illegible] на
газку (а не [illegible]), [illegible] зростили
[illegible] ([illegible]) [illegible] як [illegible] в [illegible]
[illegible], що кожної хвилини могла [illegible]
у [illegible] [illegible]. Коли мій [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ще не [illegible]
або [illegible] [illegible] ([illegible] тих, що
[illegible] роботи). [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], але [illegible] [illegible] [illegible].
З неї то [illegible] [illegible], або [illegible] [illegible] [illegible]
що [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], або
[illegible] до [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Згадати ще треба, що
[illegible] [illegible] [illegible] всякі [illegible] з [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
у [illegible] у [illegible] хвилях [illegible] масами
різні [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. Мій брат
Льоньо Кушнірський [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible])

на морозі, тому я тому відраз і привозив такі деч-
у Бессарабію до Вйоря. Раз привіз я тому папашу
тому голову ("Чемпіон від [illegible] [illegible] [illegible])
що була раса знаменито видавалась як лисичка
до розробування мила про частину. При цій нагоді
зробив, а собі і малу збірку з такми, невідомими
"мужавка" зірний як купі дум-дум, звідкий оказ
чвози, тороп вилабхав ес. Він думав собі, про
Казвік, звідусь камне з якими мисливцями стар-
шими що лише кого мали у Вірні і показу кому
якусь рік - мисливий видання де я [illegible] ли баць
ти такі, вражіти - Думав про так як думав
і тепер ще хлопці коли за паспорти знайдуть
яке отрими ще з часів війни. Майструють кого
чего досі доки не показують се, один ще і тепер
що містять власниках. Свого "збірку" тримав
я у [illegible] Гесара у Вадзі де [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
А тепер коли я приїзджав (до того) [illegible] [illegible] зі [illegible]
[illegible], Тут [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

Kiedyś myśleliśmy że powietrze [illegible] nawet nie widzieliśmy
nie wiedzieli [illegible], to stało się. Тоді ж, але не
згадав (мов) про тім [illegible]. В своїй збірці мав я
такоз алмазний, камінь був роздроблений і відділи-
ти (відкрутити) відмінні складові частин, пере-
мірно було легко переносить на другий світ.
При збиранні такім мав я вперед певну ціль
такої, щоби „порядку", а саме алмазний не порох
(лише не дуже легко) — але не зачаровував се
я ані на хвилину, — що то якусь невірно се. Вісто
не могу вже о тім також як я упорядкований (як вже
згадав). Тоді тоді вже і було тамже зацікавлення
всякими [illegible] тепер не [illegible], але
що, я „це" знав тоді — не знав так як знаю
тепер не [illegible], якщо і я був тоді. Донедавна
я сам (потім) признав себе [illegible] о тім, що всякі
такі „браки" між складовими частинами [illegible] є дуже
небезпечні і що їх треба [illegible] [illegible]. Тоді
таког я [illegible] [illegible] збірку назад [illegible] до

фабрики і викинув до його людей. Та самохідка
могла звільнити для мене довгу нічку смерти,
але що змінене вільним камінчики на шахи
все обтішить гладко, а було не так: один дотів
обвернув робітників з чорної старої ниші
Рахів се все що зв'язав вдала свічка, що
лампу не мав звідки купити, а що ж свічки багато
видає, то нехай буде, сидів весь за „поемкою". Мій
старий любив „Чорний [illegible]" і мій тому так не
міг в свічках, щоби і чорного мене не було жаль.
Ми возили по Кукои великі [illegible] „[illegible]"
Коло одного такого [illegible] – скрипі, побачив
на землі мою вправі свічку, тому зрадів дуже
що моєму старому світовариству зробив
презент. Те що найліпше виглядало довів на
церковку дочці свічку – тим що всередині
взяв на „свічку" мала [illegible] закінчений на
кінчик камінчиком. Те власне каліцтво
видалось мені непотрібним (здавалось мені), тому

а його хтів витягнути. Я потягнув за кожен
але ниццрон не хотів якось витягнутися, лиш
за хвилину дівка зачала рачити мені в руках
і показала ся з неї страшна дитина. Рай дитина
і випрайдав мене. Я побачив дим і теж
кинув тоту дівку на кілька кілька кроків
наперед себе (я мож за тільки кроків але в кожну
разі не дуже далеко). Я кинув дівчину, не
тому, що пізнав що грозила мені небезпека (що
мав в руках ручну гранату — Rohrhandgranate),
але тому що багато дим боявся, щоби не
підозрівали мене що я хотів у фабриці мудр.
рій за що грозив польовий суд (у фабриці
не вільно було мати навіть сірників при тій за.
роботі). Моя дівка упала кілька стопів з огро
окопів і там наступив вибух. Показалось
досить диму і чути було здорово, — Мої
фермелати порозходились, а деякі потрапило
на сірники. Робітник дівчина злякала мене

Але я й нині не вмію сказати, бо я не розумів
що сталося. Допервa пізніше довідав ся я, що
добре зробив. В поручника часі потім завів ся (вписав ся)
фельдфебель від артилерії і зачав мене випитувати,
що я потратив, де то згадано і т. дальше. Згадав ся
свідомо і мене таки того самого дня поставлено
до рапорту (звіту) в канцелярії самого дивізіону.
Перед звітом ще, згадати фельдфебель-хорунжий
сказав того місця вийду і випадково навів
Калиняченко з Праги, не знаю за котре я потратив
Праги. При звіті (де було більше кількох
офіцерів) я відразу зачав відверто боронить.
А опісля як я перед ворогом мусів покидати
родину і військо. Відтак за через два роки учив
ся в гімназії. Страшний голод в столиці змусив
мене приїхати сюди на чужу гарку і безпечну
до котрої довів я не задумуючись. Тут як бачу
по канцеляріях, сидять люди с то такі, котрі
повинні служити при війську на фронті.

А [illegible] не є ще у [illegible] [illegible], то ще
[illegible] все ще аж на обороті аж у [illegible]
музиці", де звичайно ніхто не йде [illegible].
А кождому разі я є учнем гімназійним і маю
повні три дні [illegible] більше [illegible] [illegible]
до мене - як до звичайного простого [illegible].
робітника на [illegible]. Ще не як я бачив [illegible]-
ли [illegible] [illegible], але хоч згадали доказ,
що я є учнем гімназійним і закінчив V-ту
класу. Не маючи при собі жодної [illegible] на-
ше [illegible] загалом [illegible] [illegible] потрібних [illegible]
[illegible] з [illegible], що вповні вистарчало за
свідоцтво. [illegible] такої свідоцтво [illegible] більше
[illegible] моїх [illegible] (Я що є не [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] порадив) і за кару [illegible]
[illegible] що [illegible] не [illegible] у [illegible], але ще
[illegible] мене до [illegible] [illegible] на [illegible]
[illegible]. Розумію що то [illegible] [illegible]
кара, але [illegible] [illegible].

Коли мені вдалося [illegible] від [illegible]
Грегорія медаль по [illegible], котрий заслужив
ся моїм відзнаком українським на [illegible] —
[illegible] яка відзнака — [illegible] паризькими
ігор. Потім він зачав я [illegible], що
її зробить, якщо руда виразиться від певної
[illegible] і стільки [illegible] [illegible] [illegible], як
і другим [illegible]. Так — я [illegible]
як абсолютний вже мов [illegible] [illegible] [illegible]
— другу Гравату то [illegible] [illegible]
тримаючись ще в руках лиш кілька секунд
(Москва 21. 22. ...

а потім три [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]
на землю (во руки Гравата [illegible] в [illegible]).
Значить Жаль (а він ту свою „свічку" подумав
ще довше в руках, то яке певно був розірвав
мене. Добре „вже" що я зробив то те що
[illegible] Гравату там де не було нікого.

Коли б був тоді повернувся і кинув гранату
назад себе, то було б скалічило мене жахливо, бо
там стояло близько мене кількох робітників
в групі. Тепер усвідомлюю я з того, що мене
так сильно виступами при збиті й грозами
вітховали судом, тим більше, що в тім часі
були часті атентати у фабриці, котрі
приписували німцям а то часом і поліцаям.
При вході до фабрики [illegible] у вид розддержать,
котрий знав робітників мого відділу близько
відразу з'явився на вході, але видно не зворушив
не вистарчало. Я був радий що все обійшлося
без жертв – а то інше з'ясувалось. Граната ся
моєї криївки вибухла мені 7 мая о 12 год
вночі. Я був відтак недужий бо зовсім
не знав що мав в руках гранату. Гонову руку
гранату я був лагодив перед тим до того (тобто
7.V.1917), але не вийшло мені, котра могла зовсім
добре на вашу [illegible] не бути в мене школи, а

робила оза такий „[illegible]" вигляд що ніхто не
міг би догадатись. Так то [illegible] у нас
[illegible] на безпечній відділі де [illegible] самі
[illegible] [illegible] Я вже згадував, що часто нераз
[illegible] [illegible] [illegible] Було знати яку
біду — так як не було зі мною 7.Ⅴ.1917. На [illegible]
відділах було ще більше [illegible], бо там все
робітник. Був загрожений — мав все [illegible] в руках
— бо сам того робив. [illegible] назад якась
необережність [illegible] [illegible] [illegible] з руки робітникові
на цементову підлогу і вже готово — кілька
забитих [illegible] — [illegible] [illegible] не дальших
вибухів — це (вже) [illegible] [illegible] ми нераз,
а головно XI. відділ де експлозії були найчастіші.
В такий спосіб згинув наш співмешканець зі
[illegible] пан Franz Holan (16.7.1917).
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до дому,
але ми на не мало звертали уваги, бо думали
що лишив се ще за [illegible] [illegible] [illegible]

На другий день ми довідались що [illegible] від
небіжчика, а з ним і 15-ох інших робітників.
Попередньо дня рушили ми на свій відділ, ще
тих і то не сильних — не [illegible] [illegible] [illegible];
і ми їх звезли [illegible] увагу за не. Відав
з днів западного [illegible] [illegible] днів осередь
але не не вигадано. Одночасно призначено
мене до візка котрий мав привезти щось, бо
(була запакована і не видно її було) з інструментами
лікарів (тисячний [illegible] [illegible]) за [illegible] VIII / а
відділ. Візок той мав спеціальні ремені
рямці з переду і з заду. Двох робітників з переду
тягло візок, але [illegible] двох з заду при [illegible]
[illegible] стримувало візок (тягло в зворотній бік), [illegible]
той [illegible] двох [illegible] і не [illegible] де [illegible]
за сили, бо як [illegible] що мало би вигадати(?)
ти до [illegible]. Тепер що не [illegible] [illegible] з
[illegible] візками і [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible]
вував [illegible] базар, [illegible] свій [illegible] до

канцелярії працював я з великою охотою.
По своїм випадку робив я уже кілька днів заяву
і з 18.V. почав [illegible] [illegible] до канцелярії,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Однак вже і тут [illegible]
зілал я дефінітивно прийнятий до канцелярії. Сталося
це через оказіональну протекцію, [illegible] [illegible] за Австрії
була всемогуча. Там офіцери зараз мали при
звіті рішили що мають бути покарані. Однак
свого роду випадку мав я [illegible] по [illegible] родо-
вих [illegible], котрий мав відійти до свого відділу
військового а, звідтам на фронт. Тоді як відам
мусів бути судім по канцеляріях, або в якім
воєннім [illegible] місці в кожному разі не на фрон-
ті [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] перед
фронтом. Ціла фабрика була державна і належала
до війська і хто був в ній з військових, то числилось
так ак би був при війську [робітники і голови пост у
фабриці були в руках військових, а через [illegible] [illegible]
– робітники – [illegible] були [illegible] [illegible]].

Тоді друзі вернулися до неї [illegible], щоб не
їти на [illegible]. Але до нас [illegible] писала [illegible],
але що треба було [illegible] — не [illegible] і [illegible]
[illegible] „невідомий", [illegible] і [illegible] „[illegible]" [illegible] у [illegible]
Так що [illegible] і не [illegible]. Він
мав [illegible] не [illegible], а не [illegible]
малолітня [illegible]. Тому [illegible] що [illegible] в канцеля-
рії [illegible] не [illegible] до канцелярії,
щоб в неї [illegible], якби [illegible]
[illegible]. [illegible]
а [illegible] для демократизації [illegible]. Я пригадую
що [illegible] до канцелярії [illegible], але ніхто [illegible]
не [illegible] а [illegible], що [illegible] не
потрібує. На [illegible] до [illegible] а [illegible] не хотів
іти, бо [illegible]
[illegible] що [illegible] за [illegible], не
знав, а [illegible] не хотів [illegible]-
ти. Мені канцелярист [illegible],
щоб [illegible] не [illegible], що [illegible]

і вислати на фронт. Я уздоровився тут цілком.
[illegible] і що дня через пів дня приходив
до канцелярії, сидів там годину і як нічим
занятий дивився [illegible], то не [illegible]
тому. Правда в лагері не [illegible] людей
як інших [illegible] „не виздоровів", але в [illegible]
[illegible] мого [illegible] знати, як не [illegible] ся.
Вперве 21 [illegible] [illegible] мене [illegible] до канцелярії
до [illegible] підвладних (весь [illegible] [illegible]), де
[illegible] [illegible] Müller Rudolf [illegible], що
справу [illegible] [illegible], що [illegible] не
вислали на фронт, а мені [illegible] [illegible]
не [illegible] до [illegible] [illegible] [illegible]. От що [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Комендант
приказує (?) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]), а
підвладні ([illegible] підвладні) [illegible] і [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] не вислати на фронт [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Тепер [illegible] то
не [illegible] [illegible] [illegible], які не [illegible] / [illegible]-

Тепер було ще багато робітників втікачів з фронт-
виків, которі не могли вже вертатися з фронту, а
вертались до фабрики. Мій товариш Павло дальше
не давав мені спокою і запрошував мене працювати
в канцелярії. Я знав, що це робота, бо праця в
канцелярії не була така легка. Звісно, що краще було
бути радим в тій канцелярії, мати папери на
всіх людей, але треба було до них [illegible] і не [illegible]
[illegible] не було вже таких людей [illegible] як порядні
у дома, або на [illegible] на вечір. Кожний [illegible]
з вас в канцелярії в [illegible], то певно, що краще
[illegible] би їх [illegible] ніж [illegible] праці [illegible]
Крім того в канцелярії я мав мати працю, що
і так було за мною, тобто як сам зі всього виходити.
[illegible] мій [illegible] був [illegible] [illegible] [illegible]
що [illegible] на [illegible] [illegible], [illegible], а [illegible]
[illegible] канцелярії [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Певно що
такий [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], то я це знав

ви не зробили. Він також не казав мені що маю
робити в [illegible] бюрі — він [illegible] мою записку
мені, що я [illegible] час [illegible], а не так повинно
було. Müller зразу сам і визивав ся [illegible]
в своїй фірмі, а своїх писарів працею аж замучу-
вав, хотяй [illegible] все зробити краще легше,
а [illegible] [illegible]. Давав він більше праці
як треба було і зробив через мене більший [illegible]
— замість поради. В канцелярії знайшов я одного
[illegible] [illegible] а [illegible] [illegible] австрійських
підданих з України. Він то хотів через мене [illegible]
— як тільки [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible]
мене, що роботи [illegible] [illegible] [illegible] в канцел.,
визначав ся він за всіх і показав мені все як слід.
До того тому що він був італійцем (вороги хотів
підданих австрійських) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
відізвав ся. Я [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] як [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] для себе. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

наразі в Австрії і через мою маму для друга
через випадок як мій папаша пізнав се за моє
мною - а я вже знав що робити. Перезне не мав
мене Müller, а також перезне, що є зібрав здерев
не до італійця (пеняти тобі), ~~[illegible]~~ годзне що цей не
підпорядкував се тому середньому, який пам'ятав
по вихованню канцелярій. Перед таким паном
Müllerом, я не лестилась - просто - здогадувалась,
що він мені дякує. Вислати їх обратно і взяти всі
папки над своїми підвладними. Я не був тоді ще вояком
може не сказав тим високо дипломата, котрої
радам рано сподобалась. Я взяв собі з таких паців
людей, дамом та до здорожчате, що ти малопамятна.
Я взяв інтелігентного італійця, тому ще і здається
мою людину; але ви тому ваші здорові, я довів
що наложив долю свою, а подати ми Ярн
„Вітаю здорові!" Моє сидження в канцелярії
виглядало так: Два рази денно рано і пополудні
ішов я [illegible] в часом всі [illegible]

на відді VII/а-і сусідні відділи (XI-XI/а). Згодом там
відділ [illegible] деякі [illegible] [illegible], що приїжджали
туди з італійського фронту. Згодом вагони обходили
тільки наш відділ, але тим разом ва [illegible], що ішли
через сусідні відділи туди. Для мене було все прозорим.
Першим рахував я кількість вагонів денно, а тепер
ізвну сотка (кілька транспортів). Тра було рахувати номера
на вагонів (примір. К.К. St. B. № 5576 або Мав (ядер. Bz)
тільки цей італ.-вагон обдертий [illegible]-[illegible]) і що
в тих вагонах привезено, які [illegible] обдерті мундири".
По полудні записував я знова, що через день сталось
зі списаними возами – чи їх вивантажено чи може заладовано і чим. Головну увагу треба було звертати на
вагони де була [illegible] [illegible] до 35 ст.-ових мерзерів,
або де був заладований [illegible] [illegible] [illegible]-
зит (мундир). Так списані вагони віддав я потім
в канцелярії [illegible] [illegible]. Праця була нелегка.
Вечером списав я всі вагони до половини і рештки
[illegible] засвистав (або [illegible]) і повіз [illegible] [illegible]

чого мені з тим. Або нераз від тих заплямованих
і в землі записати що вони є. Коли є причини політ-
від мене був без вихований порядку. Тому з тим
тяжкиме порядки, щоб довідатися хто збирав людей.
Та моя праця поліційна була тепер незакінчена
за доручення. Він взяв потім був би керівн
де би зорганізував всякі діли [вигадані се випадки
се ріжниці]. Мамонтов покинув був шпитальні
групи в одному році, що всі вагони мусили бути як
слід списані. Одначе мені потрібно. Він був людей вчив,
як і вчений порядку Австрії. Одного разу коли
я вже списав вагони і поїхав тоді до канцелярії
„вертаючи" назад, в кінці вагонів перевірити
порядок, чи не вкрадено, і не дивлячися наперед роз-
топтав (нераз) людей. Коли я знайшов перед себе
побачив їх, що не може бути кілька вагонів
з малою скорістю. Я відходив зовсім за бік
з потягу і звертав увагу при рампі, щоб побачити
робітників, котрі перед вантажили вагони

[illegible] акцію з одного вагону, котрий стояв
на тих самих рейках. Куди летіли розбиті
вагони. Робітники встигли були вискочити з вагону і це
їх охоронило. За хвилину з вагона від [illegible] передали три [illegible]
лише тріски. Згодом був [illegible] [illegible], бо вагони, що
летіли не були порожні, а вагон що стояв мав
підпорки на рейках і [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Иншим разом робітники везли на візку повно
гранат 15 см-ових (артилерійських) – тих що візок
переладовано, він вискочив с рейок [illegible] [illegible]
і [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Всі гранати
[illegible]
і на щастя жадна [illegible] з них не експльо-
дувала. Отак [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] у фабриці, котрий був [illegible] в кан-
целярії. Хотай [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] до Відня, [illegible]
Було мені брати [illegible] і то навіть на [illegible]
від [illegible] [illegible] в [illegible].

[illegible] [illegible] каже він до [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]: Erlaubnisschein.

Mittels dessen dem Landsturmmann Mas[illegible]kyj Roman . . . . [illegible] [illegible] etc. . . . die Bewilligung erhalten hat sich auf 24 Stunden nach Wien begeben zu dürfen.

Dieser Urlaub wird angetreten am 14 April 1917 um 12 Uhr nachts und endet am 15 April 1917 um 12 Uhr nachts.

Fink [illegible]

Дане мною:

Отже [illegible] [illegible], що [illegible] я не є [illegible]. Можна було так, що я [illegible] „[illegible]“ у війську. [illegible] до цеї [illegible] [illegible] котрі [illegible] у [illegible] [illegible]. [illegible] я ж [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] у [illegible] через [illegible] [illegible]. Я [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] тому. [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], котрі [illegible]

і мав уже скінчених 17 літ. Старші вояки
мої і інші, щоби мене звільнити дістатись до
фабрики, але молодик 16 літній все ще при
приказав військо. Не знаючи що й думати тоді.
Коли приходе на мене черга и йду таки до правди-
вого війська — а не заступати людей у фабриці.
Тому я рішився при найближчій нагоді вирватись
з того пекла — фабрики. (У тих моїх думках
Тепер чуюсь немов "За рідну державу". Як вірна то
краще при військовім "програвся" я ще тоді). —
Все таки довідавсь я пішов до фабрики, що
вже мають відізвати з війська. Тому мушу
було сказати що військову службу знав я вже
від Wöllersdorf що є в [illegible] році було.
У фабриці життя було зовсім і прикрашене як при
військову. Я думаю що мені тоді так будувати
і не виїзав хотів до [illegible] де є далеко краще.
Однак мій побут у фабриці мав те добро, що
я вже там "загартувався" і підготовче до війська

ішов „як вдома" Пізніше при кінцю від самого
початку, а почував себе як вдома і знав як
„приміщення" тим до кінця і до повного життя.
Декотрі мої товариші діставали відразу від мами
з дому до війська гроші через знайомих і через пошту
привикали до цього

Коли збирав, ти кілька разу місячного приказу [illegible]
я собі в своїй перерваній науці. Тра було
здати 6-у класу (як говорилось) і в четвертім році
до класи 7-ої. Я став до звіту і поправив
зрілості. 2 червня 1917 року дістав я зрілості
в цім [illegible], будучи [illegible]
році, по котрім мав назад вертати до фронту.
Так 2 червня 1917 приїхав назад до

Відня.

Тут замешкав я у пані Strazikowskoj (мешкан-
ка що уже перед війною мешкала у Відні) в VIII окру-
гу Josefstädterstrasse 51 II/36.
Там мешкав я разом з українцем п. Тимковичем
Осипом, студентом [illegible], котрий приїхав
до Відня теж, бо хотів [illegible] з фронту [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. До п. Чесера
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

був. Зараз на своїм приїзді до Відня стрінув я
там товариша Тимчука Василя (який ще був
недавно дома від мене) був. дир. городенської гімназії.
Він приїхав до Відня з Бельгії здається 7-го цього місяця.
Тимчук був тоді також у Франції виїхав 1938 року
а звільнився 1939 [illegible] разом з іншими на Stuttgarte
(в VII. окрузі). Тимчука зустрів і він
виїхав звідси за таким виїздовим документом
„Flüchtlinga", яким був і тоді. З Бельгії привіз
він собі „на всякий случай" для [illegible] життя і
[illegible] харчу. Він зараз поділив моє кількома
хлібами, а я „дальше" для нього ті так як і теперь
за [illegible] що має кілька [illegible]. Хліб був тоді
[illegible] у Відні, котрого [illegible] було
за тих часів [illegible] малої кількості хліба
як я вже згадав передтим — часи воєнні приходять
[illegible] все разом з тими прикрими часами, що
лучить тоді все (а головно [illegible]) через часи
Австрії і війни прийшла зараз [illegible]

Тому я вірив, що він є [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] з ним раз. Все рівно від кого знаю.
Від [illegible] я довідався, що [illegible] був в [illegible]
в бункері. Від нього [illegible] [illegible], що [illegible] в бункері
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], а то [illegible]
[illegible] як у [illegible] [illegible] [illegible] як [illegible].
Перед тим не [illegible] [illegible] [illegible], але не знав
як мати [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]-
ній [illegible] [illegible] з [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] українського [illegible]
[illegible] [illegible], так що [illegible] був [illegible] [illegible]
у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
до [illegible]. На свій [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] з [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] на [illegible] у [illegible] як [illegible]-
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
і [illegible] [illegible] [illegible], що ми [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. На [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

посуди мали мн небагато, тому хотілось і до нього

мій верну. Той п. професор мудрий мені порадив

бодай не, але, а він кріпко [illegible]

науки, а до нього міг вже приготовлятись. Все

знав я ріжні матеріали, що добре [illegible]

бо мав до нього, хоча мені раз все висловлявся

так гарно вміло, що він [illegible] і зрозумів зараз

не і [illegible] ноту. Тов. Токарук радив

мені поїхати зараз до Біньоду, хотя би на півроку

що [illegible] мені ще до року. Там говорив

все краще [illegible] і [illegible]

мій добрий [illegible] Хочу але те, що

[illegible] як [illegible] з [illegible]

[illegible] і поїхав мій радо

і 25. червня 1937. першого року поїхав до

Бінгу

Тут як учень [illegible] зразу

у директора [illegible] ([illegible]) у отця Дра

Конрада (теперішнього професора духовної семинарії у Львові)

а не виглядав під зовні не людини, а ме-
нше на дитину більшовицького. Впевнений, опра-
цьований, ротний на марші - в робітничих чоботах
ледви валік за собою важкі військові речі
в Тробе. Був непримітний, а сам мій вигляд
збуджував відразу симпатію (з відтінком: тому що мене
побачили. При інших обставинах я навіть
не і ні [illegible] [illegible] що дізнав
[illegible] мимо вікно за вітрину. Як кажуть, невмо-
ли. Ізмарагд Тріумфа біда ([illegible] табору)
табірні [illegible] [illegible], а тільки о. Др. Конрад
відрекомендував мене практично по батьківськи.
Вагоряний [illegible] [illegible] [illegible] (що не [illegible]
(а [illegible] [illegible] - а тепер весь час [illegible]). Тільки
що пані Конрадова тепер в перший раз [illegible]
ся у о. Др. Конрада в його помешканні. При
відході вкорила мені охоче хліба під пахву
(так то був пр. Незабутній Запорожець - тепер
обробив би не могу [illegible] [illegible] [illegible])

і аж пізніше коли з-ні мене зрубали знову
дізнав я, де мій рідний дідусь. о. Др. Конрад
перевозив мене на машині до рідного шпиталю,
а по кому, щоби я тоді там „підрепетувався“ на
здоров'ю. Там був кращий харч як за звичайних
бараках і там не можна рада рахувати для
мене, що все рідного тіла був в силах.
В Блонді була така білизна (без Н-Нову) і мене
учениці з неї були мешкати в шпиталі. Не так
було в шпиталі того тепер і веселенько - здавалося
мене дали там свою прохолоду - на дорогу - щоб
щоби „вийшов“ там тепла. Я дістав там першорядне
чисте ліжко (незвичайно вершок був в річ) і досить
добрий харч - був там підвечірок, що був для мене
новиною - кава з молоком хліб з маслом або з мармеладою
- що було знова для мене тоді „лакітко“.
Хліба давали мені в необмеженій кількості, тому
і дивно що я там мало їв і пив і жив як я
хотів тоді і не відчував сил для мене.

Там пробувши я тягом до дня 14. липня
1917 поїхав назад до Відня до [illegible].
5. липня 1917 р. [illegible] з П. [illegible]
і став [illegible] [illegible] VII-ої [illegible] [illegible]
[illegible] на Radetzkystrasse № 2).
По [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ще [illegible]
[illegible] Wöllersdorf. [illegible] з [illegible] [illegible]
липня, [illegible]. [illegible] [illegible] назад [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] з [illegible],
але все таки, так, що я по [illegible] [illegible]
і [illegible] до [illegible] [illegible] [illegible] назад
до [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] покращало
а [illegible] [illegible] [illegible], а [illegible] [illegible], то [illegible]
[illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) - [illegible] [illegible]
- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] розстатися з [illegible]
— [illegible] „[illegible]", бо [illegible] [illegible] не [illegible] і не
[illegible], — [illegible] [illegible] [illegible] до [illegible].
Отак я розпрощався з [illegible] [illegible]
і [illegible] [illegible] і 8. липня 1917 виїхав
з [illegible]

До Wiener-Neustadt

Там знаходив свої речі мешкаючи у п. Grünseis при Keslergasse № 4. І звідти розглядався [illegible] не знайшовши у фабриці роботи за краще [illegible] ти тут не вийшло. За той короткий час можна побачити у Відні знищених фабрик багато – але на гірше [illegible]. Даремно [illegible] – [illegible] не гірше [illegible] – [illegible] кілька разів країн, а експлозії ставали щораз то частіші і на більшу скалю. [illegible] експлозія на XI окрузі (у Wöllersdorf), а 17. [illegible] такий вибух у фабриці амуніції в Steinfeld [illegible] довідалась вся наша держава. Steinfeld лежить 7 km від Wöllersdorf і там так вибухла експлозія, що у Відні в X. окр. вилетіло кілька шиб у каменицях, а з самого [illegible] (у Wiener Neustadt) [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible] видання „Neue freie Presse"
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], що економічні [illegible] з 16/17, [illegible]
[illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] 100 [illegible] ([illegible]), [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Тільки [illegible]
писати про це [illegible], однак правда [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
мене заштовхнули назад у [illegible], котрі не [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible]
був мене звертати увагу на економізації [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] мене [illegible] від [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] — [illegible] мене. Щоб [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] — з [illegible] [illegible] [illegible] „[illegible]
[illegible], [illegible] [illegible]". [illegible] до [illegible], де о [illegible]
[illegible] [illegible], де люди „[illegible] люди" до [illegible] своєї,
а не [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], що [illegible]
[illegible] „для [illegible]" — [illegible] не [illegible] „[illegible]"
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], що [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] народам, [illegible] з [illegible]

підданими [illegible] рук у ворогами. Людина [illegible]
здалася лиш собі. Були хвилі, коли [illegible]
вертатися до нас звідти у війну з початком війни.
Вигадали [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до [illegible]
[illegible] з людьми [illegible] [illegible] [illegible]
війни: кожна ворожа [illegible] , які [illegible]
мали [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] і для [illegible]
нього [illegible]. Коли [illegible] [illegible] [illegible], „нова-
[illegible]" і на [illegible] [illegible] [illegible] бачив українців
[illegible] [illegible], які [illegible] на [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] до
[illegible]. На [illegible] [illegible] побачив
я [illegible] людей-робітників [illegible], що [illegible]
[illegible] „канарками", а кожна [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ото „канарках" [illegible],
[illegible] [illegible]. Робітники, котрі довгий час
працювали коло екразиту (на XI. відділі), коло
[illegible] „жовті мухи", ставали з часом

зовсім робити, тому і не знав, що мені [illegible]
їх казарками. Він [illegible] зовсім зовсім
робити і як уже раз [illegible] [illegible]. Але
їх, бувало, завжди уже [illegible] вітти на [illegible] [illegible]
[illegible] роботі. Раз вранці як [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] роботу ([illegible]) [illegible]
[illegible] [illegible] на [illegible], але [illegible] не виглядав
так, добре робити на казарках з Wöllersdorf.
На нам [VIII] не [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
такого казарки, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
був уже робити-зараз — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] — так [illegible] було з [illegible] [illegible] від
[illegible] погано. Тепер уже [illegible] не [illegible] [illegible]
добре на здоров'я. [illegible] [illegible] [illegible] такий
[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] так-[illegible].
В другий раз [illegible] [illegible] [illegible] казарки
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] все те і роздумавши добре сказав
до себе: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] звідси, бо

вогню кропили рано. Все була нагода переноситись на лоно Авраама і то ще на фронті як про-стий тої музикант, але через якийсь там [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] — або „з нагоди, через котрий мусив було „загинути" раз на все. В роки здобув, що вихватив" з Вінерзальцштадт, бо відходи я виїхав звідти. Лишилось мені від неї важке враження. Цікаве, що [illegible] Табан залишився по інший [illegible] у [illegible] ([illegible] що [illegible] жандармерії — мав не [illegible] іти до Віська не [illegible] — я здався і [illegible] не [illegible] від з [illegible] війни). Щоби змилити [illegible] жандармерію я з'їхав у Вінерзальцштадт, що [illegible] до [illegible] а сам через [illegible] поїхав до Бляйбурґу.

Коло 10 липня 1917 був я вже

У Бляйбурґ

Жандармерії відомості я зовсім не [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] і я [illegible] [illegible] [illegible] за „дезертира". Одначе в [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

до вищих власти, що треб. стати на потреби(?),
а далі все мало менше [illegible] у фабриці.
У [illegible] потребували робітників і знаходили
які вже [illegible] до віку мобілізаційного [illegible]
як з ними — [illegible] де вибрати давали
„урлоп" до тих і то [illegible] до 12 години вночі (з[illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] правила). Тому я на
[illegible] [illegible] подав на працю [illegible] [illegible],
щоб так „дисципліновано". Не знаю чи фабрика
[illegible] мене [illegible] — в Німеччині, я був [illegible]-
[illegible] до свого. Війна [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] я [illegible]
[illegible] у [illegible] [illegible] (Spital Schiller-
Hahn(?) [illegible] № 45). [illegible] [illegible] був
тоді проф. [illegible] (відомий [illegible] [illegible] на
[illegible] в [illegible] в [illegible]). В [illegible] [illegible]
мені [illegible] [illegible] [illegible], бо там [illegible] я [illegible]
або [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] не
був і [illegible] відпочинок, який я так бажав

по Вахмістрові і вони вибралися ще мій.
Там дістав я студентської шапки і почав
виглядати на гімназиста. Але придали ще пояс —
блавата. Видно я дуже на мені як вказують
фотографії мої з того часу. Директор Свідзинський мав
до кожної метрики двох наставників – учнів
I-ш. VI кл. гімназійних: був Бровко Олекса і Мала-
нюка Осип. Оні то все розділяли хліба, давали
про спокій часу. Я мав дядьку прошу, а сам
вихований дуже мав великий респект перед
учнями, бо при 3 закриті ставки мали ще заняття
у малярня і відтвердили їх до Української [illegible]
тав Бровко і Малащук вчили вбіжа до школи, бо
там була лише одна гімназія (Тоді містилась вона
у Бліжні місті = [illegible], куди
учні ходили лише пішки). Гімназ. [illegible]
[illegible] до II роками, де інспектором був Стефан
Недільно ([illegible]). (Тобі така [illegible] року 45 був
ряд „тайно засідані" [illegible]

Оданий знак при [illegible] відділені від першої частини табору хотіли наложити дроти. Все те тепер мабуть вже — розібрано, а з "звичайних околиць" [illegible] за ті [illegible] [illegible] [illegible].
"Загальний табір у [illegible] [illegible]:

або Бараки К. К. Barackenlager Gmünd Nieder-Österreich, виглядав так: За властивим містом Gmünd-ом був табір — барака (для укр. збігців з Галичини і Буковини), котрі творили (окреме) свого рода місто, кожне мало свою церкву, школу, шпиталі і доволі [illegible] поверх жандармерії (котра не зовсім залежала від цієї адміністрації). Я згадав про жандармерію, бо [illegible], кожне більше [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ріки (церква, школа, [illegible] [illegible]). Цілий табор [illegible] був [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ([illegible] бараків). Поза [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Був Unterkunftspant (бюро приміщення - управа, де
давали були місця кількість ліжок, коштів, [illegible],
будинок управи табору, кадри і т.д. В таборі
був такі окремі бюро [illegible] (відділи від своїх
потреби. Весь табор був окружений дротами, через
котрі [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Інспектори, котрі мали також свої більгійських
[illegible] - були це по вихованню свойої родини. Власне,
котрі з того поводу зголошували про військо і потім були
вивезені у Бельгії. Над всіми секціями була інспекція
табору = Lagerinspektion, де урядував головний таборовий
інспектор Лукашик (родом [illegible]). Кожна таборова
(над міщанами, приміщенням, урядом всім) рядна
управа = Barackenverwaltung. Урядовцем таборової
був німець Büchner, що мав ранґу Bezirkskommissär-а
а його заступником був Білинський

Урядовці:
Урядник Роман Білинський
Урядовці в таборі були німецькі:

Майже все [illegible] горіння у Бінді [illegible] заходи та
бюрах, [illegible] і [illegible] учасниках, а крім неї увага
було не [illegible] [illegible]. В мене зберігся [illegible]
[illegible] загальний [illegible] табору. Про табір [illegible]
кожна моя більше [illegible], де кращі [illegible]
Бінді – то, хоч і так давній час [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] Др. [illegible] (хоч вже не [illegible],
[illegible] зберігся [illegible] [illegible], щоби зовсім
не пропадали [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]). 24 липня 1947 діти і молодь-зелене
у Бінді при [illegible] [illegible]. Gruppenleiter.
[illegible], [illegible] [illegible], від 7-14 років
[illegible] ([illegible]) [illegible] від [illegible],
а [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Kinder-Sammelstelle або Beschäftigungskurse
при [illegible] у Бінді. [illegible]
[illegible] був [illegible] [illegible] ([illegible]).
[illegible] ([illegible]) [illegible]

[illegible] (кожний [illegible]) на Брунні,

на [illegible] території, стояв [illegible]

[illegible] був заповнений [illegible]

[illegible]

з [illegible] в [illegible]. Тільки

[illegible]

п. [illegible], п. Дмитрук[illegible]

[illegible], [illegible] Дмитрук[illegible] ([illegible]) [illegible]. На Брунненфель-

ді [illegible] ([illegible]),

де було [illegible] з [illegible]

(Tannenfeld) 60 [illegible]

[illegible] зібрали [illegible] ([illegible])

[illegible] 60 – і [illegible]

поза табор на [illegible], де

[illegible] ([illegible]

[illegible] – [illegible] – [illegible]). На [illegible]

[illegible] до [illegible] – а по обіді [illegible]

[illegible] поза табор. Коли [illegible]

[illegible] у [illegible]

Вітнаї було дуже багато і не було тепла, ніхто не
хотів іти за [illegible]. [illegible] бажали всі дуже
весело – [illegible] то маленька радість – [illegible] до
мої бараки, що всі вже [illegible] не, [illegible]
в [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible]
в [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] з
[illegible]. [illegible] і [illegible] з [illegible] [illegible] і [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible]
у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 7 – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
з [illegible] на бараку 77. Барак [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Тут же 1-ші Intelligenzbaracke. [illegible]
з [illegible] [illegible] [illegible] за 1-ші Lehrerbaracke [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] – то [illegible] на 77. Тут же
[illegible] барак [illegible] [illegible], але [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible], а [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible])
[illegible] з [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

і не вдарили ні в ті ні в те, куда' [illegible] не було на
змінити барака. На „ці [illegible]" мешкали тоді
п.в. [illegible] [illegible] [illegible] Лукай (учен. гімназ. з
Буковини [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]), пв. Шка-
бляк (учен. гімназ.), пв. [illegible] (ур. [illegible]
знаний в канцелярії [illegible]), пв. Андрусів (ур. [illegible])
п. [illegible] Будурка ([illegible] [illegible] [illegible])
п. [illegible] Олена ([illegible] [illegible], п. [illegible] [illegible]
пн. Брікс Іван (урядник в [illegible]) і інші. —
2. серпня [illegible] [illegible] дістали харч
капітана, котрий [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Києву. Ми не ходили їсти до капітана,
але [illegible] [illegible], коли [illegible] були обіди до бараку.
Так як вже згадав [illegible] [illegible] [illegible], ставало
мені [illegible] [illegible]. Зараз стало [illegible] за
47 барак; [illegible] [illegible] [illegible] до гімназії [illegible]
семінарія — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] барака —
так що з [illegible] [illegible] барак [illegible] [illegible].
[illegible] я і пв. Андрусів, „мали відвагу" замінити

тим, ота самими перед 2-3 дні, як [illegible] не ві-
Андрусів на свої [illegible] дарованій мені не лямпку.
З кімнати добре і мені від Андрусова [illegible]
в бараку 77. і [illegible] на [illegible] бараки. –
[illegible], де була [illegible] довга [illegible], де
можна [illegible] ті, хто були зараз десь
в управі, або хто [illegible] на вечірніх. Тоді не тільки
бараки [illegible] були [illegible] можна довго [illegible],
а то [illegible] лист пішов і [illegible]. Можна
тепер [illegible] від довго „білого" бараку, але
радше, [illegible] [illegible]. Такий [illegible] і [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] свобода. Ті ж де
таких молодиків як ми [illegible], що було разом.
Люди в такім віці разом [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] (при родинах — друзях). Ми [illegible]
разом [illegible] в зовсім [illegible] свободі.
В кожній секції мав [illegible] до [illegible] з в.
секціями. [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible]
[illegible]. Крім то кожний барак мав [illegible] [illegible]
барака, котрий розділяв харч і дбав про порядок.
Секційним в моєму бараку був п. Паламар.
Всі три (Паламар, [illegible] і я) ми були разом
[illegible] і всі [illegible] зробили [illegible] [illegible] [illegible], що
[illegible]. З [illegible] ми тоді були дійсно друзі
і він не [illegible] [illegible] на [illegible]. Взагалі з Па-
ламарем [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
На [illegible] мешкали [illegible] з нас ст. Семенець
Олекса і [illegible] Михайло, котрі [illegible] разом
[illegible] і [illegible] в сусідньому бараку ([illegible] як і з [illegible]-
[illegible]). Ст. Семенець Олекса не був [illegible] [illegible]

[illegible] і всі ([illegible] [illegible] і [illegible]) його дуже
любили. тов. Віктор ([illegible] [illegible] з [illegible]) працю-
вав на Лазерівськім і [illegible] [illegible] [illegible] (тов.
Семен). З паній були [illegible] [illegible] п. Мороз[illegible] Ольга
([illegible] з [illegible]) з своєю мамою. Через
ту [illegible] Оля мав [illegible] [illegible]. [illegible],
через не що [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] любовна відбулась 23.VIII.1917. Інше [illegible]
займали тільки п. Юлія Бойковна і п. Бородій-
[illegible] Юлія мала [illegible] [illegible] з [illegible], [illegible] що
була [illegible]. Говорила що [illegible] з [illegible] (в горах)
п. Бородій[illegible] ([illegible]) була [illegible] з Бойковим робила
враження [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible] — через
це я не запам'ятав. Крім того мешкали там панни
Кійнова Олена і Михайлина [illegible] обі дуже [illegible],
що дуже [illegible] [illegible] на своїх [illegible], що [illegible]
до [illegible]. Окремо зовсім мешкала панна Харуківна
[illegible] з сестрою і з своїм братом. Я подав тут
всіх там [illegible], як мешкали, бо я вже згадав

покидаючи були подібні тих різних разом
по дві зупинці (кухня поїзду). Тоже за пошукувача-
ми виходили на річку тільки сама кухонні, де
звичайні барака білили на знак пам'ять, де різні
барака, що за кран пошукували листівка. Вода у річці
зміна і там Ґвінтерпенбекер-у з ним пізніше поїзд
До Відня ще раз були разом вночі і вдень
часу, пояснюючи документи для Ґвінтерпенбекеру, в - так
що з початком [illegible] він без брехні без затримки
з тим автоматом управляє і робочі хари Катинів
(33-ма рана) — а нас зустрічі, в [illegible] на далекі
підході до Відня. Треба було покидати рай
Бляйд і їхати вже до — центр Відня. Найбільше
боялись того, що потрібно буде від Бляйдом. Але
маю не вірю так серйозно - Я знав від Відень
ще [illegible] від його Дольфедорф. Знав від
людей - гарної праці і добрих [illegible]. Безпечно
побути з Бляйді [illegible] до закордонних [illegible]
з моїм [illegible] - [illegible] довго чекав, а [illegible]

не попадав "в розгулі" через це — я не дуже робив.
"В кінці дальше студентам, як окупанти такі
благородні пісні" тоді (в 17 році уже) [illegible]
я вибрався без [illegible] [illegible] — [illegible] через
і в розгулі і то ще [illegible] не підробляти [illegible] —
я тікав ще раз і [illegible] [illegible] і [illegible] не
краще як бути [illegible] тоді [illegible] [illegible].
Мило всім [illegible] і не [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] і коли [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], котрі нам тоді [illegible] по
[illegible] 4 - 5-ти [illegible]. [illegible] [illegible] тоді в [illegible]
7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]), а [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] нам не
[illegible] [illegible] (не [illegible] [illegible] 1936). Котрий
[illegible] [illegible] [illegible] не [illegible] одна [illegible]
[illegible] у [illegible] на [illegible] — котрі давали [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] „[illegible]" [illegible]

[illegible] також. Коли [illegible] лев його [illegible] 2-3 кл-
гімназійні то був недоречним „[illegible]". А звав
це - те що ровесники мої мали 4-5 класу, все
в був 7 му-те, терпко мене дальше до науки
не був [illegible] і тепер справдити що мене
вже не виїхав з Бліноду (хоч ще рано рабити!)
до Відня - але що є „Сальний" був би пізди-
виїхав. Я у Бліноді залишив заслужений [illegible]
відпочинок цілий весь - й приїхав тої зими, коли
якраз виїхали учителів з Бліноду до Відня
на дальші студії. Коли я тому 2 роки приїхав
від Бліноду - то [illegible] був мені [illegible]
2 роки як [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] мене на [illegible] [illegible].
В [illegible] разі [illegible] справе [illegible] про
учителів, які мали були [illegible] учителя.
Справді в Бліноді була мала гімназія, але учит-
коли вийшли [illegible] до того разу, здається [illegible] не
рішився. Тільки моїх ровесників [illegible], [illegible],

Андрусів, Токарук, Михайлюк, Музика, Гринько, Ващук.
[illegible] і гроші як колись вони [illegible]-
ли в Білій за посади і [illegible]. Їх
здається управа побудувала з початку як урядови-
[illegible] не вистачало на роботі. А він казав,
що всі [illegible] від [illegible] поляків були урядниками
в Польщі і агрономи були кооператори і [illegible]-
[illegible]. Потім сказав що майже всі
з них [illegible] у Білій без посади.
Сідайте [illegible] моє місце.
Такий [illegible] був [illegible]. Кожний
з них сказав [illegible] свої заняття, [illegible]-
[illegible] у Білій - [illegible] за не
[illegible] - [illegible] - [illegible]. [illegible]
[illegible], [illegible] мене [illegible]-
[illegible] в [illegible],
або [illegible] в [illegible])
[illegible] урядниками [illegible]
[illegible] у Білій [illegible]

Корзинки не можемо відразу. В школі були обсаджені [illegible] учителями /вчителі не надто [illegible] [illegible] на Америка./ [illegible] [illegible] [illegible] від [illegible]: в таборі [illegible], [illegible], [illegible] повних [illegible] від вернення [illegible]. Табір [illegible] від [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] і пригадав собі [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] до [illegible] [illegible] з [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], що [illegible] пригадала [illegible] [illegible] бо [illegible] забувати що була тоді [illegible] і тоді [illegible] важкого. Всеж-таки [illegible] [illegible], [illegible], що [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], або [illegible] [illegible] [illegible] 3-го класу [illegible] [illegible] з [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] вступив до VII кл. [illegible], а [illegible] [illegible] класу 7-му, але більшість [illegible] здавали [illegible] [illegible] за класи VII-ий разом з класом 4-ий, 5-ий, та 6-ий. Згадую на

пані Ксенії ([illegible] родом) — [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. На ній вперше [illegible] наука, але зараз
„те переломлення" [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible]
[illegible], де [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].
Що дуже було [illegible] [illegible] як переломлення „[illegible] [illegible]
[illegible], але багато було таких, які переживали [illegible]
разу — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Згадую
[illegible] по класах [illegible] [illegible] назад [illegible] назад
на ті самі „[illegible]". [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] науку, а зараз [illegible] було [illegible] назад
„[illegible]" до [illegible] [illegible] було [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дати [illegible]
здібностями [illegible] — але [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
без науки, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] зачинати-
-новлю, „Що буде [illegible] з буде все забув", що
переді [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] не [illegible] [illegible]
назад до [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
все для науки. А [illegible] [illegible] [illegible] багато
здібних людей — Правда [illegible] [illegible] [illegible]

Тернопіль – Київ – вказівки московські в Галичині:
і туди. Через кілька управлінь ми вже були
[illegible] [illegible], коли він вже правив [illegible],
мимо того, що тобі, безробітна, вона не могла
ходити заняття недержавній [illegible] тощо.
Мало того, вона не може [illegible] [illegible]. Вчора
було рішення, що всіх будучих [illegible] [illegible]
[illegible] вдома з нагоди, або [illegible] [illegible]
[illegible]. Все це гарно, але [illegible] такі [illegible]
[illegible] ставить до свого захисту [illegible] і [illegible]
старі – [illegible] добре [illegible], а ми зараз кінчаємо
на 2-3 класах гімназіяльних. Тому є потреба зазна-
чити, що уряд [illegible] в [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible]. Управа віддала її „[illegible]" справу
до [illegible] д-р Ганкевичем. Він то
закликав учителів – будучих урядників до нас
[illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]) їх – а потім управа [illegible] [illegible]
з котрих два було учителями [illegible] у [illegible]
[illegible]!

[illegible] , а навіть
[illegible] – учень [illegible]
[illegible] їхати до Відня. Тому Др. Галиє-
вич [illegible]
[illegible] не радо їхали
до Відня – [illegible] 20409 – [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
— [illegible] їхати до Відня [illegible]
[illegible]
[illegible]. Саме [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

а потім по-зовсім тяжко (коли вже тяжко буде нам тоді [illegible]) [illegible] від учителя. Було не [illegible] [illegible] [illegible] – [illegible] хоча було [illegible] [illegible] на [illegible] [illegible] у [illegible] не було [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] було [illegible] [illegible] на довго у [illegible], [illegible] [illegible] не [illegible] ся [illegible] [illegible] науки – а так [illegible] не було і [illegible] [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (потребували / подяки), а [illegible] не для – то хто і де? [illegible] [illegible] [illegible] Віра (і не без радості) [illegible] те, що [illegible] [illegible] [illegible] на [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] мені і [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] не мати нічого до [illegible]!! з [illegible] [illegible] мене.

Що ж до [illegible] [illegible] [illegible] ми з [illegible] до Віри в [illegible] (Schillerheim). [illegible] на [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] 10/II. 1917.

Тов. [illegible] не [illegible] мене [illegible] в [illegible]
„[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] на III. [illegible] [illegible] [illegible] і [illegible]
до [illegible] [illegible], [illegible] ті [illegible] і [illegible]
[illegible]. [illegible] забути! Ах ті [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] і [illegible].
[illegible] ти [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] і з [illegible] [illegible] людей, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] — і забути!
[illegible] Михайло."

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] забувався. [illegible]
[illegible] „[illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] (тепер!), [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] з
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] і зелені [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] без
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] — [illegible] не [illegible] і [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

Я був рішучої вдачі і мене лучили радше
летючі ріки, „загнати" - казали у Братві був
закоротний час, щоби на добре „закуштувати
собі рима Іловку." Врешті сказати ік не радо
забирався звідсі з Братви і вертав би рідно,
щоби я тоді міжнище дізнав як мої ровесники
і інакше як вони задивлялися на забави і ро-
біндзе життя. Я хочу тут зазначити, що я
звичай „не пхався" через це, що два рази хвалив
до Відня. Я знав вже добре Відень до того часу, а
також не відник [illegible] від блазні, бо [illegible]
був тоді [illegible] від [illegible]. Управа заклинала
нас до Катеринбургу - [illegible] нам ще і [illegible]
на дорогу - [illegible] „нам повинні дальше [illegible]
нам за добре поводитися" [illegible]. Ми не відносимо
до мене, бо я не [illegible] від [illegible] шкільного [illegible]
я [illegible] ся з [illegible] - через що і [illegible]
згадують [illegible] мене [illegible] не [illegible]. Я тепер
тут передавати від [illegible] так як [illegible]

в дитинстві, як я приїзджав до тітки. Тоді війна
люди мусили [illegible], скорше жити. Іноді
[illegible] думки про [illegible], але іноді через
бідували [illegible]. Коли [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] трималась в „Кролик" - [illegible] ви згадав би
вихто знає Блюд добре слова. А так
коротко з [illegible] згадує Блюд. Тоді
війна. Згадала тут же, що з початком
вересня [illegible] [illegible] Блюд [illegible]
[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
витали. Бодай хоч не докладніше
написати про це разу у Блюді він [illegible]
везде а в кожному разі [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], що [illegible] згадує
[illegible] що бідував - то тоді що [illegible] де
[illegible] [illegible] було [illegible]. Дехто [illegible] говорив,
що у Блюді страшна була біда - і кажуть
[illegible] [illegible] [illegible] тут [illegible] про Блюд [illegible],
що то правда і завжди хоч був справедливим.

Тому з початку війни було у Відні краще ніж в таборі.
Зорієнтувавши я був у Бельведері ... Краще таки у Відні ми у Дельфредорфі. Тому деінде було ще гірше. Як жили інтерновані в 1917. в таборі Гро-не я вже обширніше згадав. Взагалі мені за бараками тепер легше було ні „панувати собі" ніж у Відні.
Некраще находились ми у Дельфредорфі (при тяжкій і небезпечній праці) як люди у таборі. З табору можна було виїхати на працю, де через з вікна двору можна було утримувати ся. В тім часі було у таборі спеціальне бюро посередництва праці = Arbeitsvermittlungsstelle, котре провадив Dr Маковський, де заступник був як писар тов. Копачинський Осип (Бучачанин).
Певне, що самий був добрий для наших людей в таборі був для всіх ... і ... ради таки табору не можна виїжджати. Інтернованим жилось в таборі може і краще, ніж тепер (1934 р.) — живесь декотрим адвокатам, або безробітним інтелігентам. — Много того, що тепер ...

[illegible]

І так всім пізнішим разом [illegible] про
Кіндершутцштелле вийшли ми оба з Андрушкою

до Відня

а то день з початком місяця падолиста 1917. Тоді виїхало також багато панів [illegible] на суді до Відня. Деякі товариші як вітерани мусіли забирати з Бліндау до Відня аж в літі 1918 року (весною [illegible] з нами). Ми разом [illegible] у Відні в інтернаті в XX. окрузі [illegible] (не кажу) = Schülerheim Wien XX. Engerthstrasse 79. Треба було [illegible] з ним до холодного Відня. В інтернаті вікна були [illegible] окуповані, тому, хто при нагоді [illegible] (весною) виїжджав до Бліндау, мав привезти з відтам дещо хліба. [illegible], що з [illegible] до інтернату зайшли мене й Андрушко з ним. [illegible]. Інші [illegible] [illegible] [illegible] з Бліндау (→ [illegible]) а деякі здались [illegible] були до [illegible] тим, хто не хоче [illegible] [illegible] коло Відня.

В інтернаті крім українців були ще учні
з Буковини, Бесарабії і торговельники. Управа
була в руках учнів Мамкали України.
В обох кімнатах і ми в їдальні сходились
всі разом. З товаришів в інтернаті запам'ятав
найкраще тов. Старенрава Василя і Думалу
Осипа, котрі ходили теж до тієї самої класи що
і я. Старенрав високий блондин, дуже добрий
учень, а Думала низький брюнет. Пізніше
приміщено Будза Осипа учня VIII. кл. і
Бабічка (малого брата). Ми діставали від інтер-
нату карти трамвайні, бо до гімназії було
далеко ходити. В VII. класі ходили тоді
зі мною лиш були такі учні:
Думала Осип
Кузенець Юлік з Тернополя
Левицький Богдан з Львова
Свистун Роман - Львова
Старенрав Василь -

Зволинська Ірена - Львів -
Пантелеймона Олена - [illegible] -
Мальчевська, Валерія Львів -
[illegible] [illegible] [illegible] не [illegible] [illegible]
Ех, Ванда Марієя (Львів [illegible] 16),
Лібенцер Азріель, Мірон Раймар, - [illegible]
[illegible] є [illegible] [illegible] [illegible] ходили зі мною до кінця
III-ої-ри є не [illegible] [illegible] з [illegible] -
[illegible] Schellenheim-a [illegible] -
а [illegible] [illegible] в інтернаті [illegible] на [illegible]
виїзджав до [illegible]. На [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -
[illegible], [illegible] мої [illegible] з [illegible] років.
В інтернаті мешкали ми по [illegible] в
кімнатах малих. [illegible] [illegible] кімнатами
[illegible] до кінця [illegible] [illegible] кімнатами
вздовж [illegible] коридор. Тоді ще [illegible] -
[illegible] [illegible], які [illegible] [illegible].

1	2	3	4	5

В інтернаті обов'язувала Богданівська дисципліна
коли виходили на місто треба було голоситися —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Найгірше не, що хоч був голод страшний.
Все таки раз у тиждень [illegible] з дому [illegible] як
у п. четверга перед виїздом до обідня. Вечер-
ньої діставали хліб — такий черствий, але смачний
про нього старались — де міняли [illegible] [illegible]
у Відні хоч [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
На свята Різдвяні виїхав я до Гмінду, бо
від батьків там [illegible] [illegible] Там були знайомі-
з інтернату. У [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
до [illegible]. [illegible] Різдвяна. [illegible] я від
у Гмінді. В тім часі реєстровано від [illegible]
1950 — до поїзду [illegible] [illegible] вибухла в Кореї
[illegible]. Тому і я зголосився у Гмінді до реєстрації.
По святах (Різдві) вернув я знова до Відня до
інтернату (на науку) і думав що до поїзду

Отже у Відні [illegible], добрався я, що тим,
що я вибрав добровільний переїзд у Лінці, і так
почав я — там наказали, а також і став
ставитися до побору [Assentierung]. Звідси я з
[illegible] і поїхав назад до Лінцу, щоб
там ставитися до побору. Тут 24. липня 1918.
з'явився я відданий до війська [= зачислений].
А причиною було те, що по науці у Oberrealschule
випадав добре — [illegible] показали [illegible]
[illegible] класу [illegible]. Тому, що мав я закінчених
6 клас гімназії — признали мені відразу право
однорічного [Einjährig Freiwilligen]. По наборі установлено
всіх рекрутів у ряди, [після на [illegible] однорічних
поставлено окремо [illegible] [illegible] [illegible]]
до [illegible]. Ми [illegible] [illegible], що будемо
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] за . . . . .
[illegible] і Австрію. Тоді вже мав 18 літ / мав
тоді скінчених 17 літ і 5 місяців/, став тоді як
австрійський рекрут.

Щоби мати тої однорічника — вимагалось 6 клас
гімназійних (перед-військова матура). Інший
право однорічника було тої такі, що кождий
отримав ще один рік (як вказує назва і як було
перед війною — кажу — обов'язкова служба при війську
тривала 3 роки — для однорічника лише 2 роки) — але
доти доки закінчилася війна — [illegible] [illegible]
[illegible] років, то всі мали те право — давало
деякі полегші в дальшій службі при війську.
Іншими привілеями того права було те, що —
учительські декрети, [illegible] до війська [illegible] за
вільна день, а я як однорічний мав до війська
увійти аж 15. марта 1918. Тому не значе
виногороджене для мене за те, що не знавав
до того часу ані одного рік [illegible] з порядку
6-ту клас. [illegible] — [illegible] [illegible] на
IX. курси в „лазаретах". [illegible] [illegible]
до [illegible] [illegible] тої і тов. Нітоффер Михайло
котрого „не віддали". Вкінці мені справа була [illegible]

писати до [illegible] (писалось вірші від мам), тому
я рахував до дому — що 15. серпня виїзджаю до
Києва і по дорозі поверну до [illegible]. Таку
подію як [illegible], що [illegible] раз в рідко
звичайно — гра буде „[illegible]" — тому мене всі [illegible]
до Києва здорово [illegible] [illegible] на [illegible]
з [illegible]. Відібрав [illegible] саму [illegible] (котре уже
все є написано) і я так [illegible] від такої
забави — може не кажеш, що [illegible] [illegible].
Гра [illegible] [illegible] довго тривала, як ніким перед
і потім. Приїзджаючи з [illegible] до [illegible]
заїзджав я до тов. Семенка і [illegible] на
[illegible]. Тов Семенко, мій великий друг
[illegible] мене мудро закордонний раз і один з
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], що і [illegible] [illegible]
за свої [illegible] дарував мені, Нагадую, що
[illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]! [illegible]!
Олекса І-ший". До Семенка заїзджав, а [illegible]
до родини, де [illegible] хата і такий „[illegible]".

як я вже згадував [illegible] всі нотатки, бо був то і весе-
лий Весельчак при своїй добрій вдачі. [illegible]
ве спинив як сьогодні добігнути і здобув сей
короткий [illegible] урожай заплатити за
кілька днів у Зліндї. Те, що я мав в короткій
їзді до Кіоска випередивши його до Весно, а також
і до такого урожаю у [illegible] Семсбена. Тому
під двір Весело там приходили часто і будували
часто забави. При виїзді учасників до
Відня за дальші студії (реферат Вр Чаковина
про деякі [illegible] з вуг розписав се)
Мало хто виїхав з Зліндї до [illegible] тіни.
Тоді ми бавилися далі у Зліндї, а [illegible] в [illegible]
ходи у стег [illegible], що буде мав їхати
на Engelsberg. До Семсбена я радше до нього
заходив під Геков. На Недешко - [illegible] другої
в селі бадимка, а під одинчі капраль на
мубасфірер з 30 [illegible] літом ([illegible] полк)
Пан Веселко перерізав під разом в одному [illegible]

в місті Бліжді звідки наш проходив до табору.
Він був для мене тоді бо дякуючи Манин авторитетові.
Від нього довідався, а все що треба було знати тоді
до війська і наглядався навіть багато дечого з військових
вправ. Вдодатку діставав тоді від свого старого вояка
через посередню мамину військову. Вказав до своїх
військовий Остерград, а потім взагалі від-
ведення імов а підчасне до війська рано і відразу
почувався там, як у себе вдома. Така підготовка
зважка варта була тоді — отже згадаю ще
підрямці. По війні зустрів потім у Бліжді тра був вертати
назад до відомого місця табору. Пам'ятаю мене
в Бліжді через людей як дійсно пам'ятаю вояка
що іде на війну. Пані Морозова Олена вручила
мені квіти = віддзнаку пісьмових до війська, а пані
Бойкова Юлія подарувала Срібний Медалик
Матері Божої" за мною. Рекрути (відомі з авср. війни)
обвішували квітами наші рамена хоробрими
і блискучими рамцями. Такий був тоді звичай.

а прийняв свої лиш білля звітів до Курки,
мою загалом, бо ж від державні недоліконе
залишилась, хоча в Бентлеаві узяти через зар-
віти, де він прожив. Його невідомий був до
Шевченкової сироти виїздили з Бізи до Віден
зголосив свій віз з посадерними, де Братурі-
вали мені (з'їзди повозу) і Ілляш Ясиницьки
при Віденську нову степень, спартака... Повра-
тились на зіброни війська з до Віден.
Господар Клаус проф. Іван Гарнак і його з
виплатив надавати відмови за поранну повор-
езлів по побуді (славізмі зрілого). Як же оправда-
тись тих кінчилася подія з'їздова, що
був він влади, а лише не візу, з кодої не ві
дорогала. В Кличці смішні не було тоді, весело.
Замечалось всього відповідання з'їздів і лампи.
З побори 1300 дівчина (Клаус знала знайла/не
пам'ятаю, що при з'ізд. зіставил відбрані зіллою
- з'із. що стала до повору у Віден)

Ті, що [illegible] [illegible] позаїзджали назад, бо
рівно [illegible], що [illegible] за ним [illegible] Пасха
минала. Здається, що я не виїздив без Пасхи
до Білгороду, а то тому, що [illegible] [illegible] Пасха до
Кутерні, бо тра було роздавати [illegible] квартир,
[illegible] [illegible] [illegible], що за [illegible] днем [illegible]
з указами VII-ої класи. Звичайні вакації мали
ми [illegible], що „розпускали" від 15. червня, до
котрого то часу мали ходити до школи. Тому,
що [illegible] [illegible] [illegible], то треба було ходити до 15/VI.
до школи [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] – [illegible] [illegible] [illegible]
з класи [illegible] [illegible]. Так [illegible] я свідоцтво
з VII. класи [illegible] [illegible] [illegible] з [illegible]
у Любені. Весь [illegible] що [illegible] [illegible]
шкільного року, [illegible] [illegible] [illegible]
з [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
й роздавав [illegible] квартирі [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],

ба ІІІ-ма [illegible] зі Ків-
Перед виїздом з Відня мінов я познайомився
з п. Чеберем, який був [illegible] у Відні і з п. Некра-
шевою п. Чеберовою. Цей [illegible] - [illegible] був [illegible]
збройними, він [illegible] не [illegible] до
війни в 1914 році [illegible] 4-ма [illegible] відібрати
[illegible] від [illegible] до вінчання. Ва нас [illegible]
багато [illegible] з [illegible] - Анна [illegible] —
від діти [illegible] [illegible] не дуже і [illegible]
[illegible] від дальше [illegible] буде [illegible]. Ве відію дуже
від та [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]
- [illegible] від діти і Відень з [illegible] [illegible] забув
ся за те. Багато з нас [illegible] [illegible] дітьми
ва діти [illegible] в музеї. [illegible] [illegible]
Дуравів від [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] по англійськи
і я сам так [illegible] не [illegible].

Кілька днів перед 15. лютого заплатив я частку
в бюрократії для Рахункового і [illegible] при
Представництві і виїхав до

[illegible]

[illegible] дали заклад [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], що [illegible] [illegible] від [illegible] –
[illegible] [illegible] – [illegible] [illegible] [illegible] – багато
ще свіжих [illegible] [illegible] при [illegible] що [illegible] –
[illegible] ще довший [illegible] [illegible] – заки перенесено їх
за [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] – [illegible] і за
[illegible] [illegible] ще свіжі [illegible] [illegible] з [illegible]
[illegible] [illegible]. Заки я [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
в [illegible] свойм місці і заки [illegible] зі [illegible] –
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] був [illegible] [illegible]
[illegible] від [illegible] [illegible] в [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible], що [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] без
[illegible] ([illegible]) [illegible] – [illegible], [illegible]
без [illegible] [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

же [illegible] — батько [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
вибирав для себе [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) і [illegible]
[illegible]. Все це забрав, а потім [illegible] і [illegible]
[illegible] [illegible] добре зробив. [illegible] [illegible] [illegible]
-вишукав довгу [illegible] на обороні ([illegible] [illegible]
[illegible]) і багато разів запитав [illegible] [illegible]
в такі [illegible] або [illegible] [illegible]. Тоді було
[illegible] добре і скоро [illegible], а не [illegible] [illegible]
при [illegible]. Батько [illegible] [illegible] мені [illegible]
[illegible] [illegible] і [illegible] [illegible], [illegible] показував,
[illegible] їх скоро не [illegible] [illegible], бо [illegible] не
[illegible] мене [illegible] на обороні, [illegible] [illegible]
що має [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] батько —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible],
на обороні — тому що добре [illegible]. На дорогу
забрав я [illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible])
[illegible]] і добрий запас [illegible], який мені
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

який менше терпів.

В дома пішов я з війська 2-3 дні (тимчасово був вдома) і рівно 15. марта 1918, в день [illegible] і [illegible] виїхав разом з Львова так як [illegible] ожидали, що коли рушать [illegible] до війська, або за ворота, то [illegible] дати [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30. [illegible].

Коли я виїздив сам [illegible] було — [illegible] мертва тишина. На дворець відпроваджав мене батько а при прощанню, мабуть, заплакав. Це було [illegible] плакав за мною [illegible] [illegible] мами, котрі плачучи за [illegible] [illegible] нам ти [illegible] до війська. Я [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], котра [illegible] [illegible] мене — брата [illegible] сестру — і сестру [illegible], котра [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible].

При Австрійськім війську у Львові

При зголосив ся ва Rekrutensammelstelle Heimat[illegible]-[illegible] при ул. Кузнечі. Там мене з [illegible] підго[illegible] тут там від 15-го 21. VII. 1918. Зарахували там тоді: Вашко, Т. Чагуман, Д. Стасів, Breyvogel, Е. Кузьмич, Kukla Josef, Wojtasiewicz, [illegible] [illegible], Wlasowicz, Мосора, Бобилак і інші [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] карточки. Найкраще запамятав Бобилака, котрий мав чорний [illegible] і [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], котрі [illegible]. Він був Львівянин [illegible] [illegible] [illegible] запамятав у Львові. Мав [illegible] дуже [illegible] підпис. Коли я [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] у л. [illegible] [illegible] [illegible] (з Бобилаків) [illegible] мені дуже подібна до того Бобилака в якім вчорі [illegible]. Слово по слову і [illegible] мали [illegible] [illegible], а коли я казав показати собі підпис згаданого Бобилака (Франя [illegible]) – [illegible] я [illegible] [illegible] [illegible] ся – [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

і отверджати отця Тобілевича [illegible]. Тож тоді
зараз піддати ся — а якщо [illegible]
підемо [illegible] друг раз. Тільки ми зговорились
на долю Тобілевича відданими і від нього до—
відалися, а ми з ним [illegible] [illegible] (з Левова
із Домбу) Др Стадій в Миколаєві н/Дністр. Зави—
[illegible] [illegible] з [illegible] від [illegible], а Іванка
[illegible] [illegible]. А Тобілевич зараз [illegible] [illegible]
[illegible] бо він є [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] більше [illegible] під Левова і Домбра. Іванку
запам'ятав зараз [illegible] з [illegible] [illegible], бо
Іванка ходив ще в [illegible] і в гайку. Ніколи
більше і тоді [illegible] не [illegible] розмови [illegible] [illegible]
забрати (молодий [illegible] — [illegible]).
— При цій [illegible] [illegible] він як звичайно в таких
обставинах [illegible] не [illegible] дуже багато до деяких
[illegible], а [illegible] [illegible] не зовсім за те
[illegible] — [illegible] по [illegible], а [illegible] нас
під замком [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
на [illegible] на [illegible].

[illegible] така туга, в залозі – ані оце рівно годів, бо
кордоні ще не [illegible] з року. Ми замкнені [illegible]
в творі Мирославі, що очима годі –, мабуть якось
з'явились ти нас пр'ятельний сідали на вікнах
і заглядали на вулицю [illegible], то [illegible]
[illegible] (нашу) „безжалісно в [illegible], що іде [illegible] вас",
що затягали [illegible] [illegible] – що [illegible]
здоровість і [illegible] – в [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] і [illegible], [illegible]
[illegible] з [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] – а [illegible] з [illegible] – [illegible]
[illegible]. Зараз за другий день [illegible],
будуть з [illegible] ([illegible] [illegible]) [illegible]
до [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] в [illegible]
[illegible] Ельзнер і [illegible] на [illegible] [illegible],
[illegible] „[illegible]" в [illegible] [illegible] [illegible].
Т. Ельзнер „[illegible]" з [illegible] – [illegible] [illegible]
[illegible] і [illegible] – [illegible] і [illegible] [illegible]
[illegible] влади. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

сказав, що такий чоловік [illegible] був, а його нема.
Коли ми мали від'їзжати п. Бобиляк зорганізував
з нас досить добрий хор. Їдучи за [illegible] Ла. дорогою
у Львові ми приходили [illegible] до магазину, а коли
доходили до акад. гімназії на вул. Саміт п. Боби-
лак показав, що будемо переходити попри
гімназію, і тут треба буде заспівати пісню „Ви-
бачаймо" [illegible] не знали [illegible] [illegible]
[illegible] виходили [illegible] у гімназії і „[illegible]"
на [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Тоді
ми „вітали" і [illegible] не [illegible] [illegible]
„[illegible] [illegible] [illegible].
Мали не [illegible] [illegible] - так п. Бобиляк
а [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Так 21. III. 1918 від'їхали ми до

Дабія коло Кракова.

де відбували примусову 3-тижневу кварантану. Мешкали ми там в бараках, котрих адреса тоді була K.u.K. Krankenhaltstation Objekt № 6 Dabie bei Krakau, або коротко Kontumazstation Dąbie. Були тут самі одиночні, котрі з'їхались тут з кількох таких Sammelstelle як Львів-Курпнота. Крім рекрутів було тут також богато легіоністів-польських. Їх за кару стягнули тут, щоби пішли як прості вояки помандрувати по австрійських полках. Богато з них мали степень підхорунжих - мимо цього трактовано їх як простих. Сталось це в звязку з арештованням марш. Пілсудського. Спали ми в бараках на прічах - було досить зимно - а харч був теж під псом. Найбільше давали нам мамалиґу і то кулешу та була зварена зі рідко перемішувана з гарбузом. До того обіду приходило ще 1/2 Котелка „гашє". Є так збридив собі там цю кулешу, що через не зелюбило сї до тепер. —

Богато рекрутів розхорувалось там за розладок – а то через зміну харчу – а кілька розхорувалось таки за добре. В місках до року жив я тоді, могли приносити уряди і хліб, коли хто вже вичерпувався. Бачить жив я що отримуюсь добре, хоч богато похорували – що з тієї поїзду до Любліна і по дорозі буду старатись повернути до дому. Це однак пізніше не вдалось, бо нас їхало до Любліна кілька разом і я був „транспортофюрером" – отже не було нагоди перервати їзду і повернути до [illegible]. Закинь був їхав сам до Любліна, то мусив було вернути до дому по вбогах і харчі. Тут запалили нас проти тифу і холери, що давалось нам таки взнаки – гарячка – а пуляшка під пахою не давали змоги і виправлятись на працю через якийсь час. Бараки були обведені дротом, але мусило було все знайти якусь діру – кудою ми вибирались до Кракова. Кілька разів був в Кракові, щоби звидіти місто. Був на Вавелі в замку і звидів гробівці королівські,

Крипти меценатів подобались краще ніж цісарські у Відни (Kapuzinerkirche) — через не такі що підземеля в Кракові мають богато світла і є просторі, тоді як у Відни є темні переладовані — понурі. Крім того звідав Костел Пресв. Діви — чудесний — різні брами і взагалі всі важнійші пам'ятки. Заходжував ся також до скелі по Висли під замком. З „Давіа" до Кракова дуже близько і легко звідси туди дістатись.

Люблин

В Домбю по відбутій кварантані поприділювано нас до поодиноких полків. До 58. п. піхоти приділено нас кількох (1 галича, мене і кілька жидів). Карту подорожі (Домбє-Люблин) виставлено на моє імя, яко на „транспортфірера" і ми виїхали до Люблина 12. IV. 1918. До Люблина приїхали ми вечером вже, а до касарень прийшли вже по 9 год. вечер. Коли вже мусіла спала. Я зголосив ся у дижурного капраля і цей приказав для нас місце на прічах. Один жидок з мого транспорту сказав, що не буде спати на брудній прічі – мусів би сам просити капраля, щоби „штор порох" бодай з данок